«بوزانتیون»
رنجبه یومی سیاسی غزته‌دن صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
بوزانت كچیان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2: — Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10: Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բոսֆորէն:

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

BUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
BUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 293 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ՆԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1897 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 14/26 — 30 Ճէմազիւլ Էվվէլ 1315 — 14 Թէշրինը Էվվէլ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 293

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԲՈՒԼՄԷՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԴԻՒՑԱԶՆՆ ԻՆՔՆՇԻՆՈՒԹԵԱՆ

Միաց. Նահանգաց մէջ օրուան մեծ դէպքն է Ճորճ Բուլմէնի մահն, որ տեղի ունեցաւ Շիքակօ: Մահճաքարշ շոգեկառքերուն հնարիչն աղքատի մը զաւակն էր, և մեռաւ տասն միլիոն տոլար ոսկիի տէր: — Պարզ հիւսն, յաջող գաղափար մը ունեցաւ՝ զոր իրագործելու ձեռնամուտ եղաւ ինքնօգնութեամբ. համբերութեան մեթոտներն յեղափոխեց, և մեռաւ՝ յաջողութեան ու բարգաւաճման գագաթնակէտն հասած: Իր կեանք ու գործունէութիւն նոր ապացոյց մ'են թէ մարդուս ծնունդն, ընկերական դիրքն և կտակուած արհեստն անօգուտ, էական կարեւորութիւն մը չունին: Բաւ է որ ինք տեսնող աչք ունենայ, գիտող միտք և ոգի ինքնօգնութեան, մեծ մասամբ իր ձեռքն է բարձրանալ և բարձրացնել իր ձեռքի արհեստն ալ:

1831ին ծնած Նիւ Եորքի նահանգին աւանի մը մէջ, Ճորճ Բուլմէն, հիւսնի մը որդին, 14 տարու էր երբ գաւառացի վաճառականի մը քով դրուեցաւ, և երեք տարի ետքն իր կահագործ եղբօր քով մտաւ: Այնքան յառաջ տարաւ այս արհեստ որ 22 տարեկանին մէջ պայմանագիր եղաւ ... շէնքերու համար: Վեց տարի ետքը պայմանագիր-ճարտարապետ մ'էր Շիքակօ, ուր տեղափոխեց ... քարէ ահագին շէնքեր կ'կառուցանէր ... 1858ին երկաթուղիով երկար ճամբորդութիւն մ'ըրած պահուն պայծառ գաղափար մը ծագեցաւ իր բեղուն մտքին մէջ: Երկաթուղիի ճամբորդներն որչափ անհանգիստ կ'ըլլային վակոններուն մէջ ննջարան, ճաշարան և բնական պէտքերէ զուրկ ըլլալնուն համար: Այս անպատեհութիւնք մասնաւորապէս զգալի էին ամերիկեան գծերուն վրայ, որք ամբողջ օրեր կը տեւեն: Երկար ճամբորդութիւն մ'ընողներն անպատեհութեանց կ'ենթարկուէին: Խորհեցաւ նոր ձեւով վակոններ շինել որոց մէջ մարդ կարենայ վայելել բոլոր դիւրութիւնները զորոնք կ'վայելէ պանդոկի (կամ օթէլի) մէջ: Իր առաջին ձեռնարկ եղաւ երկու կառքեր վերածել ննջարան-վակոնի: 1863ին Շիքակոյի մէջ 3,500 ոսկիի ծախքով շինեց մահճաքարշ շոգեկառք մը, գրեթէ նոյն յատակագծով որ կ'գործածուի ցայսօր: Անունը դրաւ Բայոնէր (Յառաջընթաց), որ իրօք յառաջընթացն եղաւ յեղափոխութեան մը շոգեկառքի ճամբորդութիւններուն մէջ: Անգլիացի Սթեֆենսընի յօրինած էր վայրաշարժը (locomotive); Ուէսթինկհաուզ՝ ամենէն զօրաւոր անուակալը (frein), առանց որոյ կարելի պիտի չըլլար այնքան արագութիւն ձեռք բերել շոգեկառքով ուղեւորութեան մէջ, և Բուլմէնի կ'վիճակէր համօրէնութեան ամէն երեւակայելի պայմաններով օժտել կառախումբերը: Ի մի բան, շոգեկառքը կ'պարտինք Սթեֆենսընի, ճեպընթաց (express) կառախումբն Ուէսթինկհաուզի, իսկ մահճաքարշ կառախումբը (վակոնլի) Բուլմէնի: Բայց հարստութիւնը, պերճանքն և արուեստագէտ հանճարի ... ամերիկեան արագ քայլերով կ'յառաջանան Ամերիկայի և Եւրոպայի մէջ, որ Բուլմէն շատ աւելի հարստացաւ, շատ աւելի փառաւորուեցաւ քան իր երկու նախորդներ՝ մեքենագէտ հանճարի այն երկու հսկաներ, որք ճշմարիտ բարերարներն են Մարդկութեան:

Բուլմէն ժամանակին մարդն էր: Անոր համար այնքան հարստացաւ. ծաւալ գաղափար մը յղանալը բաւ չսեպեց՝ նախորդ սերունդի հնարիչներուն պէս, որք բաւ կ'համարէին բարիք մ'ընել Մարդկութեան, հոգ չէր որ իրենք խեղճ ապրէին համեմատաբար: Բուլմէն իր գաղափարէն ամենէն աւելի ինք օգուտ քաղելը միտքը դրաւ, և Ամերիկացիի մը կատարեալ հնարամտութեամբ շահագործեց զայն: Սթեֆենսընի վակոնն 5—600 ոսկիի կ'շինուէր, Բուլմէն հատն 5,000 ոսկինոց վակոն շինեց: Հազարներ շինելու պէտք կար: Իր նախագահութեամբ ընկերութիւն մը կազմեց, որ 1867ին գործի սկսաւ «Բուլմէնի Պալատանման Կառքի Ընկերութիւն» [Pullman Palace Car Company] անունով, որ հիմա 1,500—2,000 կառք կը բանեցնէ, որոց մէջ ամէն տեսակը կայ. մահճաքարշ-կառք, ճաշարան-կառք, խօսարան-կառք, ընթերցարան, աշխատութեան սենեակ, ևն: 1880ին Շիքակոյի մօտ հիմնեց Բուլմէն ճարտարագործ քաղաքն, որ հիմա 11,000 բնակիչ ունի, յորմէ 5,000ը բանուոր են Ընկերութեան գործարաններուն մէջ: Այնպէս ծրագրեց ի սկզբան որ այս քաղաք ամենայն առաքինութեանց օթեւանն ըլլայ. որովհետեւ որչափ գործի մարդ, այնքան ալ պինդ բռնած էր քրիստոնէական սկզբունքները: Ոգելից ըմպելիքն և ամէն անառակութիւններն արգիլեց: Հայրական դաստիարակութիւն մ'ի գործ կ'դնէր բնակիչներուն հանգստութեան, բարօրութեան և ամենօրեայ կենցաղին համար ամենայն ինչ ինք անօրինելով: Կեանքի ամէն պէտքերու համար խանութներ և մթերանոցներ հիմնեց, որոցմէ պարտէին առեւտուր ընել Ընկերութեան բոլոր բանուորները: Ջուր, կազ, ջերմութիւն, ամէն բան ինք կ'հայթայթէր միեւնոյն աղբիւրէ: Անկէ ալ շատ հարստացաւ. բայց բնակիչներն հոգ չէին ըներ զի գործերը բանուկ էին, ... բարձր: Իրենց զաւակներ ձրիապէս կ'կրթուին: Առաջին կարգի քաղաքապետութիւն մը նորաշէն քաղաքը մաքրութեան և առողջութեան ամէն երեւակայելի պայմաններու մէջ կ'պահէ: Բայց գործերուն բարգաւաճ ընթացքն անսահման չէր կրնար ըլլալ: Հազարաւոր կառքեր շինուելէ ետքը, ժամանակ մը եկաւ ուր շինութիւնը պակսեցաւ, երկիրը ճարտարագործական դագար մը կրեց, որով Բուլմէնի Ընկերութիւնն հարկադրեցաւ բանուորները գործէ հանել: Անկէ ծագում առաւ գործաւորական ահագին պայքար մ'ընդ մէջ Բուլմէնի և իր բանուորաց, բայց մարդը ... կապած էր արդէն: Մինչեւ վերջին իր ազդեցութիւն այնքան մեծ էր իր անունը կրող ձեռնարկութեան վրայ, որ երբ մահուան գոյժն հասաւ Նիւ Եորքի Սակարանը, թէեւ գիներն ընդհանրապէս բարձր էին ամէն տեսակ թղթոց վրայ, բայց Բուլմէն Ընկերութեան բաժնեթուղթք վեց տոլար մէկէն ինկան:

Բուլմէն շինած էր նաեւ այն ննջարան-վակոնն որով փոխադրուեցաւ քաղաքային պատերազմէն ետքը Թատրոնի մէջ Հարաւայինի մը կողմէ սպանուած նախագահ Լինքըլնի մարմինը: Բայց այն ատեն կայարաններն այնքան փոքր էին որ նորանշան վակոնն անցունելու համար կայարաններ և կամուրջներ քակել պէտք եղաւ:

Բուլմէնի գաղափարը շատ չանցած ընդօրինակուեցաւ Եւրոպայի մէջ, ուր այժմ մահճաքարշ շոգեկառքերն ընկերային անհրաժեշտ պէտքերու կարգին մէջ կ'դասուին բարեկեցիկ դասերու կողմէ: Աւելորդ է ըսել թէ այս գրութեան ամենէն աւելի կ'կարօտին այն երկիրներ ուր կառախմբերը կ'հարկադրին երկար միջոցներ կտրել անընդհատ, օրինակի համար՝ Ռուսաստան և Միաց. Նահանգներ: Անգլիոյ քաղաքներն այնքան մօտ են իրարու և կառախմբերն արդէն առհասարակ այնքան արագընթաց են որ մարդ դժուարաւ պէտք կ'ունենայ շոգեկառքի մէջ ընթրելու և ննջելու: Այնու հանդերձ, հարստութեան այս պերճանքէն Անգլիա եւս զուրկ չմնաց: Բուլմէն Ընկերութիւնն ինք ունի այսօր իբր 12 միլիոն ոսկիի գոյք կամ դրամագլուխ, և ամէն շաբթու կրնայ շինել աւելի քան երկու հարիւր մահճաքարշ վակոն, 12 հատ ցերեկուան նստելու վակոն կամ խօսարան (parlour), երեք ննջարան, ու շատ մը ուրիշ գործիներ շոգեկառքով ճամբորդութեան: Հիմնապէս, Բուլմէնի գաղափարն եղաւ «անուաւոր օթէլներ» շինել: Հասարակ վակոններու վրայ Բուլմէնի վակոններն այն առաւելութիւնն ալ ունին որ շատ ուժով շինուած են, և բախման կամ ընդհարման պահուն դիւրաւ չեն փշրուիր կամ կոտրիր:

Բուլմէն «դիրք» Ամերիկացին է՝ հնարամտութեան, ճարտարութեան, յաջողութեան և հարստութեան էն փայլուն մրցանակներուն արժանացած:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Ռուս կառավարութիւնը պաշտօնապէս հերքեց այն լուր թէ ինք ... կ'որոշէ պարտաւորիչ ընդհանրացնել կրթութիւնն երկրին մէջ: Կ'երեւի թէ այս լուրն հանելով Ռուսիոյ կրթասէրք ուզեր են փորձ մ'ընել կառավարութեան բուն դիտումներն ստուգելու: Ռուսաստան այնքան ընդարձակ երկիր է և մասնիկ դասերուն մէջ այնքան խոր ագիտութիւն կ'տիրէ դակաւին, որ կրթութիւնը պարտաւորիչ ընելու գաղափարն երազ մը միայն ըլլալ կ'թուի երկիրը մօտէն ճանչողներուն: Ներքին Ռուսիոյ միայն արու բնակչաց մէջ, հասարակ կարդալ գիտցողներուն կամ միայն իրենց անուան տառերը քով քովի դնել գիտցողներուն համեմատութիւնն 100էն 10 միայն կ'սեպուի: Բայց այս հաշուոյ մէջ են Պալթիկեան նահանգներն, որոց գերմանածին կամ բողոքական բնակիչներուն մէջ գրագիտութիւնն յառաջացած վիճակ մ'ունի, այնպէս որ բուն ռուս ժողովրդին մէջ կարդալ գիտցողներու համեմատութիւնն ալ աւելի փոքր է: Կաւկասիոյ հայ եւ վրացի ժողովուրդներուն մէջ ալ գրագիտութիւնն աւելի տարածուած է քան բուն ռուս գեղջուկ տարրին մէջ: Ռուս Տէրութեան մեծագոյն մասին մէջ, բացարձակ տգէտները ժողովրդեան 100էն 97 կը հաշուուին:

Տգիտութեան խաւարին սոսկալի զանգուածին մէջ կրթութեան լոյսը թափանցել տալու համար, ռուս կառավարութիւնը գերմարդկային ճիգերու և ահագին ծախքի կ'կարօտի: Դեռ շատ պիտի խօսուի ադոր վրայ, մինչեւ որ առաջին քայլն առնուի գործադրութեան: Դար մը ամբողջ խօսուեցաւ ու գրուեցաւ ճորտերուն կամ ստրուկներուն ազատագրման վրայ, մինչեւ որ բարեյիշատակ Աղեքսանդր Բ. գրչի հարուածով մը օրին մէկն իրագործեց զայն: Քառասուն տարիէ ի վեր խորհուրդներ ու պատրաստութիւններ կ'ըլլային ռուս Տէրութեան ընդհանուր մարդահամարին համար, որ վերջերս կատարուեցաւ, բայց արդիւնքը դեռ չգիտցուեցաւ, և չէ կարելի ըսել թէ ո՛ր ատեն պիտի յաջողեցաւ: Տղաքը պարտաւորիչ կերպով դպրոց ղրկելու դրութեան իրագործումը բովանդակ Տէրութեան մէջ դարու մը կարօտ կ'համարուի: Հիմա ագիտութիւնը միայն պարտաւորիչ է հոն: Նոյն իսկ երկու մայրաքաղաքները, Բեդերսպուրկ և Մոսքուա, իրենց հանրային և անհատական հսկայ հարստութիւնով, նախակրթարաններ չունին տղոց շատութեան համեմատ, թէեւ արդի երիտասարդ կայսեր գահակալութենէն ի վեր, նախակրթարաններու թիւը գրեթէ կրկնապատկեցաւ հոն: Դպրոցներու այս պակասը լեցնել կարելի չէ անհատական առատաձեռնութեամբ: Կառավարութիւնն ազատ չի թողուր կրթութեան մասին անհատական ձեռնարկութիւնն, որ աղանդաւորներու ծաւալման պատճառ կրնայ ըլլալ: Միայն ճանչուած կրթական մարմիններուն նպաստել կրնան արտօնուիլ անհատները: Եւ յետոյ, անօթի մարդիկ կրթել վտանգաւոր քաղաքականութիւն կ'համարուի: Մուժիկն ուրիշ շա՛տ պէտքեր ունի, կ'ըսուի, մինչեւ որ կարդալ, գրել եւ հաշուելու երբեւէ բարիքէն կարենայ օգտուիլ:

Եւ յետոյ, այն լայնատարած Տէրութեան մէջ, ուր տեղ տեղ բնակչութիւնն այնքան ցանցառ է, ամէն կողմ դպրոցներ շինելու եւ բանալու միլիոնաւոր ոսկիի ծախքն եթէ հոգացուի, գիտել կ'տրուի թէ գիւղերուն մէջ բաւական ուսեալ մարդիկ չկան վարժապետութեան համար ... որոցմէ պէտք է ըլլան ուսուցիչները, խիստ սակաւաթիւ են բազմամարդութեան, և ամէն տարւոյ վերամուտին շատ մը պաշտօններ դուրս կ'մնան՝ այն վարժարանաց մէջ տեղ չըլլալուն համար: Հիմա ռուս կառավարութիւնը չի խորհիր մուժիկը կրթել, այլ միջնակարգ կրթարաններ հիմնել՝ այն միջին դասերուն պատրաստելու համար: Մնաց որ, բացուող միջնակարգ հաստատութեանց ամենքն ալ դասական և գիտական կրթութեան յատկացուած չեն, այլ որովհետեւ միեւնոյն ժամանակ ճարպիկ վարպետներու, արհեստագէտներու և քաջավարժ բանուորներու պէտքը կ'զգացուի երկրին նիւթական և արհեստական զարգացման համար, բացուող նոր կրթարանները մեծ մասամբ կ'յատկացուին արհեստական (կամ «տեխնիքական») մասնագիտութեան: Ուրեմն, մտքի և հոգիի զարգացման յատուկ նախակրթութեան մը պարտաւորիչ հաշակումը Ռուսիոյ մէջ դեռ շա՛տ ջուր վերցնող հարց մ'է: Առ առայժմ սա է հաւանականն որ մայրաքաղաքներուն էն մօտ գտնուող գաւառներուն մէջ մասնակի փորձեր ըլլան քիչ քիչ:

ԴԱՐՁԵԱԼ «ՔՍԱՆՈՒՀԻՆԳ ՏԱՐԻ»

«Բուզանդիոն»ի գաւառաթղթակցութիւն

ԱՂԱ ՃԱ՛Ն, Ես եղաւ 25 տարի էմ երիկս գոմեսցի Առաքել Պեյօյեանը գացեր է խարիպութիւն, Պոլիս-Ռումելի-Մահալլէն, հինգ փորոյ ըը ճամբեր է: Ոչ թուղթ, ոչ հարց ու փորձ: Իմ աղջիկնեկ զաւակն քառասուն էր, ինքն թողեց գնաց ու բաղդուպրուս եղաւ: Ջուր էսօր ճարելով, մուրալով, արնէ արցունք թափելով, անճոգ զիմ ապրուստ ու աղջիկ զաւակիս երեքիմ: Ես մինակ եմ եղեր էս քսանուհինգ տարի, իր աւեր տան աքին տակը, տկլոր ու անօթի: Ոչ գիշեր գիշեր, ոչ ցորեկ ցորեկ եղեր է: Ինքան գրեցի, խնդրեցի, աղաչեցի, ախըր ճար չեղաւ, ո՛ւ հու հու չ'ընկաւ էտ պէճօսղի սիրտն:

Ի՞նչ ընենք գաղթականի աղա, ելնէք կարդալու աչք գնէնք, մեր հաւատին ձեռք չէր խոտր. ըսի, իմ ճակտին սեւ էր գրուկ, ու համբերեցի, չուր հասաւ ու թամամ եղաւ քսանուհինգ տարին:

Է՛, ուրեմն գնաց, իմ աղջիկ կարգեցի, հիմիկ երկու երեք զաւկի տէր է, ու՛ ես մնացի վըր երեսիս, ու չորցուցի կանանչ արեւս:

Վերք ու վերք չմնաց, վանքեր, ժամեր, Առաջնորդարան գացի եկայ, տէրտէրներուն, վարդապետներուն, մեծաւորներուն ոտքն ինկայ, որ գործնեն բերեն անառակ Առաքելին, ամէն օգուտ մը չեղաւ: Ոտքով ... ցի, ... (անյոյս) դարձայ, էլ օրերս գացին: Բայց արի տես, Առաքելի պարտատէրներ վազ չեն գար: Հիւղակ մը կար ինծի, իբր պարտատէրն գէն էլ քակեց տարաւ, մնացի գուռ ու փոշաններ: Իսկի մէկն ինծի ճար ու ճարակ չըրեց, ոչ Պատրեարք, ոչ Եպիսկոպոս: ... դու կը խղճաս երեսի վրայ թողուկ, անտէր անտիրական ինծի պէս թափթփած կնիկ արմտի մը, ու գութք կը տանիս, խոր քըզի աղաչանք էնին:

Ի սէր Աստծու, դու խղճաս զիմ հալս, դու գրէ իմ անիրա էրիկն Առաքելին, ըսէ, ի՛նչ եղաւ իրեն ամրի արժան դարձաւ, Գէլ-Գազանի սիրտ է՞ իր սիրտը: Թողեր զիս գեղ, փախեր, հեռացեր, ինքն իր քէֆին իր ուրախութեան: Օրիկ մ'օրերուց չըսեց թէ իմ կնկուկը կա՞յ չկայ, իմ զաւկըկն ի՞նչ եղաւ... ըսէ, խնդրեմ կ'էնէմ, ինչ սեւ սամ վըր արեւուս: պահող ապրեցնող չկայ: ուժէ, աշխատանքէ զըկուկ, կնիկ արմատ ու կըտրուկ փէտ, ուր երթամ, ո՛ւր մնամ: Ոչ տուն ու տեղ, ոչ հաց, հալաւ, բարեկ ունիմ, երեսս ... հա ըսա ի՞նչ ըներմ...

Կարգուիլ չըն թողուր. ապրուստ չըն խտար. հապա՛ իմալ ապրինք,— Քամրո՛վ— է, կ'եղնի՞, գաղթականի ճա՛ն:

Դու ու քու խղճմտանք, աղա, իսկի չէ դու մի մոռնար, ... Աստուած ... անիրա Առաքելին կամ պատրեարքին. ... կնիկներու ճար մը թող էնին, ապրեցնեն ... ես մինակ չեմ, հազարաւորներ կա՛ն ըմձի պէս, ... Մղոց Գօմ գեղացի Առաքելի ընտանիք - ՑԱՆՏՕ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Մուշ, 24 Սեպտ. 97.

Ծ.Խ.— ... իր կնիկ արմատի լեզուովը: Խնդրեմ, ... շնորհ ընեն ... ձենիկը հասցնել իր ... երկան Առաքելին: ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԶՐՈՅՑՆԵՐ(*)

1. ԱՂՈՒԷՍԻՆ ՈՒԽՏԸ

Աղուէսը գետն ընկաւ, պիտի խեղդուէր՝ գոռաց (պոռաց). «Տէր Աստուած, զիս հոս տեղէն (տեղէն) խալսէ, քեզի կոկոչ (աման) մը խունկ տամ կ'ուխտեմ»: Խալսեցաւ, ըսաւ թէ հիմա կոկոչ մը խունկը ի՞նչ է: Աստուած էլ ծուխին մէջ պիտի նեղուի, հալա կինա թող: Ուրիշ օր մը էլի օր (որ) ընկաւ՝ բոաչեց (կառաչեց). «Աստուած, քեզի երկու կոկոչ խունկ» Աստուած էլ (ալ) չի խաբուիլ:

2ր ՊԱՏԱՐԱԳԸ

Եկեղը պատարագը ինչ ըլլալը չիտէյնը (չգիտէին): Մաշդ (մարդ) մը կասէ թէ ես էս օր պատարագ պիտի ընիմ, դունք եկէք հետս: Ժողովուրդը էավօնցը (եաւէն) լցուին կու, կէչդոն (կերթան) ժամը: Երոր ըմըն (ամէն) ժողովուրդը ժամը լցուի կու նա՝ տիկ մը մըղու ունիր, տկին բերանը կացդրէ (կարձակէ) թողու կու ժողովուրդին վրայ: Ժողովուրդը ժամուցը դուռը բոր (դժուար) գտնու կու, փախչող փախչողի կըլլի, պիթուն կըլին դուս (դուրս): Տղը մը լայ կու թէ հէյս (հայրս) ո՛ր տեղ է. մէկն էլ կ'ասէ թէ հօյտ (հօրդ) կանոկը պատարագ մը կպած ունէր՝ ինա տարի վէր փախաւ:

Մ. Մ. Գ...եան

(*) Պարտիզակի մօտերը հաստատուող Օրտուցի գեղջուկներէ հաւաքուած:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՎՈՒՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ

ՈՒՍՏԸՐ, 26 Սեպտ. 8 Հոկտ. 97.

Թերթիդ մէջ հրատարակուած է (Թիւ 261, Սեպտ. 6/18) ... նամակ մը՝ գրուած Ուստըրէն՝ «Միաբան» ... խորագրով ... լեզուին, որ միայն ... շրջանակի մէջ ... գրուած է հարկաւ, կ'խնդրենք ... որ՝ եթէ կ'շահագրգռուի Ամերիկայի Հայ գաղթականութեան գործերով, կրնայ աւելի հարազատ եւ ճշմարիտ աղբիւրներու դիմել եւ անմիջապէս կարեւորութիւն չտալ ... եւ մասնաւոր նամակի մը, յօշոտելու համար հանրային գործիչի մը պատիւն՝ այդպիսի անպատշաճ լեզուով:

Գալով իրողութեանց, Ա. Եպիսկոպոս մ'ունենալու բաղձանքին համար «համաձայնութիւն կայացած չէ՛» ... միջոց մասնաւոր շրջանակի մը մէջ ամփոփուած կ'մնայ, առանց օժանդակ զինենալու Ամերիկայի բոլոր հայ գաղթականութեան ձայնին եւ առանց նիւթական ամենափոքր միջոցներն իսկ կարենալ հայթայթելու, քանի որ մինչեւ ցարդ հովուի լոկ տարեկան մը ձեռք բերելու համար հանգանակութեան կ'լինի, եւ ընդհանուր հովուութիւնն ամենաչնչին եկամուտ եւ յարմար տեղ մը իսկ չունի եպիսկոպոս պահելու: Բ. «26 տարեկան՝ դպրոցէն ելած անփորձ երիտասարդ մը», որ եպիսկոպոսի մը փառաւոր դէմքն ու դիրքն ալ չունի, թէպէտ ձեռնհաս չէ՛ բոլորովին քայքայուած եւ անկերպարան գաղթականութիւն մը՝ ... Ամերիկայի ... թեանց առջեւ ներկայանալի վիճակի հասցնելու, գէթ — նամակագիրն ալ պիտի խոստովանի թէ — եւ ո՛չ իսկ վայրկեան մը հանգչած ունի, գալ իր կոչման եւ սկզբանց ... նախորդներէն փորձառու և 50 տարուան տարիքը լեցուցած անձինք էին եւ ... գէթ իր երիտասարդութիւնը ... կուտայ ... նամակագրին պէս ... Իրենց ակնկալած ... այնքան ... Գ. «... » ... ինձ (.). գծուած բան մը ... մասին հաշիւն ... Աստուծոյ, ո՛չ կ'ծախեմ, ո՛չ ... եւ ժողովրդեան հետ՝ իրենց ... կ'ճաշեմ. կարծեմ թէ ... չէ, փոխանակ ... պէս եկեղեցւոյ ... մէջ ննջելու, իմ ... սենեակ մը վարձած լինելս: Այդ քսակս ալ դեռ ... անձնական եկամուտներէ բաղկացած է, ո՛չ ոքի հոգն է ընդհ. հովուին տարեկանը ճշդել եւ ամուր հայթայթման ջանք ընել: (Ցարդ Ուստըրի հոգաբարձութիւնն երբեմն անձնական ծախքեր ըրած է ինձ համար): Միւս կողմէ, չեմ ներեր որ նամակագիրը ... համարի ճամբորդութիւններս, (թեմերու նոր կազմակերպութեան համար): ... ընդհանրապէս ... տեղական ժողովուրդէն ... բուին. չեմ ներեր որ նոյնպէս թղթակցութեանց համար(*) կամ ընդ-

(*). — Եւ եթէ ամէն ... ծախքը Ներկայ Թղթակցութեան ծախքին պէս կ'ծածկուի, այդ ալ բեռ մը պէտք չէ ըլլայ «Ամերիկայի Հայոց Ընդհանուր Հովուութեան» վրայ, որովհետեւ այս նամակին պակաս դրոշմ դրուած ըլլալով, երկու ղրշ. մեք տուժեցինք: Պէտք չկար սակայն զմեզ այսպիսի տուգանքի մը ենթարկելու, եթէ նամակը քիչ մը բարակ թղթի վրայ գրուած ըլլար, փոխանակ խաւաքարտի (մուգավա) հաստութեամբ թղթի մը վրայ գրուելու, որոյ վրայ կ'երեւի թէ կը խմբագրուին այս Հովուութեան յատուկ պաշտօնագիրք:— Ասիկա կ'գրենք ո՛չ թէ Արժ. հովուին հաշւէին, այլ յաճախ նոյն թերութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն ու նամակագիրներուն համար: Ծ. ԽՄԲ.

հանուր Ազգ. վարչ. գործոց համար եղած ծախքերը չապլութեան կը կատրիցն, զորս հաշուեմանեկոմարի մէջ անցնելով միայն կ'ըստիպուիմ բաւականանալ։—Այսուամենայնիւ կ'ցաւիմ որ այսպիսի գծուծ մանրամասնութեանց մէջ մտայ, գէթ գաղափար մը տուած ըլլալու համար եպիսկոպոս ունենալու փառասիրութիւն ունեցողներուն՝ իրենց նիւթական վիճակին վրայ։ Դ. «Գէթ քարոզ խօսիլ մը գիտնար հոգ չէր». Նախորդ հովուին քարոզն իսկ չլսողը կ'պահանջէ որ Նորկայ հովիւը մեջի Ամերիկայի հռչակաւոր քարոզիչներու հետ, որք տարին քանի մը հազար տոլար կ'ստանան և ամբողջ շաբաթը գրասեղանին վրայ ծաած՝ քարոզը Ճշմարտութեան և կը պատրաստեն ։ Շատ խստապահանջ ըլլանք, սպասենք ցը եպ. ալ Նախնական կազմակերպութիւններէ քիչ մը գլուխս ազատեմ և ժամանակ գանամ Ուսումը նստելու (3 շաբաթ իմ պաշտօնէ վրայ Ուսումը կեցած [illegible] չուտ դատուեցաւ՝ համութիւնս) և քարոզ պատրաստելու։

Ե. Ուրիշ երկրորդական ենթադրութիւններու և բացագանչութիւններու կարեւորութիւն չընծայելով, պաշտօնապէս կ'հերքեմ այն լուրը թէ «Եկեղեցւոյ (*) հոգաբարձութիւնները թանի մը թողուտներ լուսաւորչականէ և բողոքականէ խառն կազմեց»։ Նախ իմ կազմակերպած հոգաբարձութիւններն «Եկեղեցւոյ» չէին, այլ «հասարակական» էին, (զի ամէն տեղ Հայ Եկեղեցի չկայ և ամէն տեղ Ուսումըի պէս «լուսաւորչական»ն և «բողոքական»ը զատ ազգեր չեն կազմեր) և [illegible] ընտրողութեան և ընտրելիութեան մէջ կրօնական խտրութիւն չեմ փնտռած, այլ ժողովրդեան քուէն ազատ եմ ձգած. և եթէ «քանի մը քաղաքներ» բողոքականք գտնուած են հոգաբարձութեանց մէջ, ժողովրդեան ազատ քուէովն եղած է այդ։—«Միայն հոս տեղ (Ուսումը)» ո՛չ թէ «ըլէ՛ կեցանե», այլ ես յարմար սեպեցի ընել այդպէս. հետեւեալ յօդուածն—որ իմ հրատարակած հոգաբարձութեան ընտրութեան հրահանգէս քաղուած է—կ'բացայայտէ անոր բուն պատճառը։

«Յօդ. 10. Ուստրըի հոգաբարձութիւնը նաեւ Եկեղեցական հանգամանք մը առած ըլլալով եւ թողուտներ մէջ [illegible] ըլլալով—բան մը որուն առջեւն առնելու ջանք տանիլն և հայ հասարակութեան կապերն ամրապնդելը նոր Հոգաբարձութեան պարտքերէն մին պիտի ըլլայ, երբ մանաւանդ անկեղծութիւն գանէ իր գիմացն—, առ այժմ պարագաները կ'պահանջեն յայտարարել թէ Հոգաբարձութեան ընտրող եւ ընտրելի պիտի ըլլան Հայ. Եկեղեցւոյ անդամները միայն։»— Իսկ եթէ Նամակագրին «ողջմտութիւնն» աւելի փորձառու, լուրջ, անկողմնակալ ու յամառ է, կ'հրաւիրեմ զինքն որ չգրէ գիս խորհրդականէ մը, որուն կաշա ելապէս զաւկի եմ դժբախտաբար, մանաւանդ Ուստրըի մէջ։ Ապա թէ ո՛չ կ'յորդորեմ զինքը որ աւելորդ վախերով, կասկածներով եւ բացագանչութիւններով ի զուր նաշխատի խօշոր մը աւելցնել ա՛յնքան դժուարակնճիռ գործոց դէմ։ Ես փնտռելու մտքէ չունիմ։ Այո՛ «իմ ողջմտութեանս» (եթէ ողջմտութիւնն եմականութիւն կրնայ ունենալ) պիտի դառնամ. և պիտի կազմակերպեմ, (հիմնուելով ընդհանուր սկզբունքներու և պատահական փորձառութեանց խորհուրդներու վրայ), մինչեւ որ Ամերիկայի բոլոր հայ գաղթականութեանց ներկայացուցիչները ժողովուին եւ որոշ կեդրոնական կազմակերպութիւն մը յօրինեն, որ օրինաց ողջմտութեամբ» կառավարէ ընդհանուր Հովուութիւնը(*)։ Խնդրելով, Պ. Խմբագիր, որ ներկայ բացատրութիւններս հրատարակէք։

Մնամ միշտ պատրաստ աշխատելու և աղօթելու

ՄԱՇՏՈՑ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
Ընդհ. հովիւ Ամերիկայի

(*) Պէտք է շնորհակալութեամբ յիշել թէ Փրովիտէնսի Հովիւ Տ. Վազգէնակ Վրդ. ևս հասարակական գործոց մէջ ինծ հետ միշտ համախորհուրդ է և ինձ օժանդակ։

ԱԶԴ.—Հոկտ. 12ին վերաբացուեցաւ ի Բերա, կիրակնօրեայ Ֆրէօպէլեան վարժարանը։ Ամսաթոշակը 20 դահեկան կանխիկ։ Այժմէն արձանագրուիլ կ'խնդրուի։ 6—6

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ.— Օսմ. եւ Հելլէն պատուիրակներն երէկ ալ գումարուեցան Թարաբիայի մէջ եւ մինչեւ իրիկուան ժամ 11 ½ խորհրդակցեցան։

—Վիեննայէ կ'հեռագրեն թէ, կ'ըսէ Իգտամ, սխալ է օտար լրագրաց թղթակիցներու այն լուրը թէ Կ. Պոլսոյ մէջ կատարուած հաշտութեան բանակցութիւնք յապաղման ենթարկուած եւ դժուարութիւնք ծագած ըլլան։ Բանակցութիւնք այս օրերս աւարտելով օսմ. եւ հելլէն պատուիրակները պիտի ստորագրեն վերջնական դաշնագիրը։

ԹՐԻԽԱԼԱՑԷ կ'գրեն թէ ցամ. զինուորք նուաճեր ու հալածեր են այն հելլէն չարագործներն որք Վալլինոսի ագարակին մէջ ոճիրներ գործած էին։ Մէկ քանի հոգի ալ ձերբակալուեր են։ Թեսալիոյ ամէն կողմը կատարեալ անդորրութիւն կ'տիրէ։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ ԻՍԼԱՄՔ. — Աթէնքէ Հոկտ. 22 թուով կ'գրեն թէ Թեսալիոյ իսլամ ընտանիքներէ ոմանք կ'զգուշանան եղեր հոն վերադառնալիք Հելլենաց յոռի ընթացքէն։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽՈՅ գծման յանձնաժողովին օսմ. անդամ կարգուեցան Սպարապետ Դրան պաշտօնեաներէն Ճագփրապետ Զէքի ու Հագգը պէյերն և հարփրապետ Բէյդէմ պէյ որք երէկ իրիկուն Սելանիկ ուղեւորեցան [illegible] երկաթուղիով։ Ասոնք հետաքննեն տարին երեք անտուկ երկրաչափական զանազան գործիներ։

ԱԹԷՆՔԻ մէջ ի մօտոյ պիտի ձեռնարկուի երեսփոխանական ընտրութեանց որք պիտի ամբողջանան մինչեւ Նոյեմբեր։

—ԴՇ. Ռուսիոյ, Աւստրիոյ, Ֆրանսայի և Իտալիոյ դեսպանք տեսակցեցան վարչապետ Մ. Զայիմիսի հետ եւ արդի կացութեան վրայ երկարօրէն խորհրդակցեցան։ Դեսպանք յոյս յայտնեցին թէ հաշտութեան բանակցութիւնք ի մօտոյ կ'աւարտին և Երեսփ. Ժողովը կ'ընդունի հաշտութեան վերջնական դաշնագիրը։

—Արքայական հրամանագրի մը համաձայն նաւային նիւթոց 1883 ի պահեստներն ալ պիտի [illegible]։

—Նախարարաց [illegible] որոշմամբ 20,000 ֆր. յատկացուեցաւ օտարազգի [illegible] քերուն համար. որոշուեցաւ նաև չոգենաւի ծախքէն զատ տեղական տրախմի ալ կամաւորներէ իւրաքանչիւրին։

Մ. ԶԻՆՈՎԻԵՎԻ գալը նոր դեսպանին համար Կ. Պոլսէ կ'հեռագրեն անգլ. Թերթերուն անցեալ ԳՇ. ի Թը[illegible] կ'յապաղեցնէ Կ. Պոլիս գալը։ Թերթերն յուսալով որ իր գործի սկսելէն առաջ վերջացած ըլլան հելլէնական և կրետական խնդիրները։ «Առաջիկայ տարւոյն մէջ ուշադրաւ պիտի ըլլայ, կ'ըսէ», երկու նոր դեսպաններուն ընթացքերն, որք կ'ներկայացնեն իրենց կայսրերուն նորագոյն քաղաքականութիւնները։

Բ. ԴՈՒՌԸ ծանուց Մեծ Տէրութեանց դեսպաններուն թէ Արգոյի ծովածոցը գտնուած հելլէն մարտանաւերուն դուրս ելնելու արտօնութիւն պիտի չտրուի մինչեւ որ հաշտութեան վերջնական դաշնագիրն ստորագրուի։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն առ Թայմզ թէ ելմտական նախարարը կ'առաջարկէ տարեկան 8,400,000 ֆր. վճարել Թուր[illegible]

—Ելմտական հակակշռի պայմաններն, որք Աթէնքի մէջ [illegible] կ'կարծեն թէ Մեծ Տէրութիւնք [illegible] գործադրութեան [illegible]։

ՌՈՒՍԻՈՅ կողմէ սահմանագլխոյ գծման յանձնաժողովին անդամ կարգուեցաւ գնդ. Բալմին։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ մէջ հրատարակուել [illegible] կ'աւարտի։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ գաղթականաց վերադարձի յանձնաժողովոյ անդամ Մ. Տուբուզիս Էտհէմ փաշայի մօտ կ'գտնուի. միւս երկուքը Բարբէնիսի գացին գաղթականաց վերադարձին համար հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու։

—Արքայական ընտանիքն ամսոյս 26ին ամարանոցէն Աթէնք պիտի դառնայ։

ԿՐԵՏԷ.— Օսմ. կառավարութիւնը նորէն ծանուցագիր մը ղրկեց Մեծ Տէրութեանց կրետական խնդրոյն կարգադրութիւնը փութացնելու համար։

—Սղանտարոսի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը կ'հեռագրէ իր լրագրին թէ Բ. Դուռը Կրետէի խնդրով կ'զբաղի։

—Քամբոնէվէնէր փաշա յայտարարեր է Վիեննական թերթի մը թղթակցին թէ Կրետէի կուսակալութեան ընտրելեաց մէջ թէեւ իր անունն ալ կ'յիշուի, սակայն ինք այդ մասին ընաւ տեղեկութիւն չունի։

—Աւստրիական Պէյի Թորփիլաձալան նաւը ԳՇ. Իզմիրէ Սէտա ուղեւորեր է։

—Իտալ նաւատորմին ալ, որ Խանիա կ'գտնուէր, Կրետէ ուղեւորեր է։

—Բեղերապալէ կ'հեռագրեն թէ, կ'ըսէ Իգտամ, Կրետէի խնդրոյն համար եւրոպական դահլիճներու միջեւ կատարուած բանակցութիւնք աւարտելու վրայ են. կոմս Մուրավիէվ այս մասին նոր [illegible] պիտի ընէ եղեր եւրոպական տէրութեանց։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ.— Թուրք լրագիրք Լոնտոնէ ուղղեալ հեռագիր մը կ'հրատարակեն թէ Սերպիոյ նոր նախարարութեան կազմութեան պաշտօնակն պայմանեցած է՝ օսմ. կառավարութեան Պալքաններու մէջ գերիշխանութիւնն ու ազդեցութիւնն եւ նպաստած է Պալքաններու մէջ անդորրութիւնն ու խաղաղութիւնն անգամ մը եւս ամրապնդելու։ Սերպիոյ թագաւորը դահլիճին այս կերպով կազմութեան ջանացած է վեհ. Սուլթանին գոհութիւն պատճառելու համար։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Նոյնպէս Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած հեռագիր մը, որ Սոֆիայէ քաշուած է, կ'ծանուցանէ թէ օսմ. կառավարութեան եւ Պուլկարիոյ միջեւ յարաբերութիւնք խիստ լաւ են, ինչ որ կ'ապացուցանէ պուլկար իշխանութեան եւ Ֆէրտինանտ իշխանին հաւատարմութիւնն առ իրենց գերիշխան վեհապետը։ Առ այս նոր ապացոյց մ'է նաեւ սա պարագան.—Պուլկար իշխանութիւնը [illegible] քանի անձեր, որք [illegible] ոճիր մը գործելով [illegible] փախած են ի Պուլկարիա, ձերբակալելով պիտի [illegible] կառավարութեան։

ՀԵՐՔՈՒՄՆԵՐ. — Թուրք լրագիրք հեռագիրը կ'հրատարակեն Բէշտէր Լոյտէ. «Օսմ. կառավարութեան պաշտօնականութեան կողմէն մէջ կ'հերքեցին եւրոպական լրագրաց մէջ մտած լուրերն ու զրոյցները.—Թէ Կրետէի մէջ քրիստոնեայ ընտանիք մը՝ [illegible] են, Թեսալիոյ մէջ մէկ քանի գեղջկիներ ու աղջիկներ անհետացեր են. Փոստվայի նահանգին մէջ պուլկար աւազակներ զանազան տեղերու վրայ յարձակման [illegible] են։»

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՊԵՏ ՖՈՆ ԱԲՐԱՀԱՄՈՎԻՉ, հայազգի ծեր-նախագահն Աւստրիոյ Երեսփ. Ժողովին, անցեալ ԳՇ. ի նստին մէջ, ինչպէս պատմեցինք արդէն, շատ գէշ վիճակ մ'ունեցաւ. զի փոխանակ մէկ [illegible] մը [illegible] տալ ըլլալով, մինչ կ'կրէր թէ առաջնոյն խօսք տալ պէտք էր, ընդդիմադիրներն իր վրայ խուժեցին, իր գլխին նետելով Ներքին կանոնագիրը պարունակող տախտակներն ու տետրակներն, ու քիչ մնաց՝ զանակոծելով զինք վար պիտի նետէին աթոռէն։ Բայց Լեհերն ու Չեխերն, [illegible] գերման [illegible] պաշտպանեցին զինքն Աբրահամովիչն. և իրենք [illegible] Գերմանները։ Այնու [illegible] գերմանք [illegible] թող չտուին որ դեր-նախագահն [illegible] ժողովը։ Բայց [illegible] մէջ, դեր-[illegible] Տքդ. Քաթրայն, [illegible] որ [illegible] մէկ սխալին հետե[ւանքով] անկարգութիւններ [illegible] են և ժողովը դադրեցաւ։ Բայց եթէ [illegible] ըլլալ պէտք էր, յանցաւորն ո՛չ թէ Աբրահամովիչ էր, այլ [illegible] կուսակցութեանց [illegible] թշնամութիւնն և [illegible] անգօր վիճակը։ Կարելի չէ վերջ տալ այս անկարգութեանց՝ առանց արտաքոյ կարգի տնօրէնութեան մը։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. — Երեկ ծանուցինք թէ Դիրահի արշաւախումբին Բ. զօրաբաժինն, որուն հրամանատարն է զօր. Պիկս, Շինվարիի մօտ յաղթած է ապստամբներուն։ Այս մասին վերջին [illegible] մանրամասնութիւններ կ'քաղենք. — Զօր. Պիկս յառաջապահն, որ ԴՇ. առտու Շինվարիէ դէպի Խարաբ ճամբայ ելած էր, հասաւ [illegible] թէ ապստամբները նորէն գրաւած են Տարկաիի դաշտագետինն, ուրկից վանած էին զանոնք առջի գիշերը։ Հարկ էր թշնամին նորէն վանել, նոյն իսկ բանակը կողէն [illegible] ձախում կրելու վտանգին ենթարկել [illegible] Դիրէթը [illegible] զօրամասեր էր։ Ամրացած էր Նագէք Սուք լերան գագաթին վրայ որ դաշտին խորէն սկսեալ 300 մետր բարձրութեամբ ժայռերով շրջապատուած է և կ'տիրէ Շակրա-Քոզալի զառիվայրին։ Բանակատեղը տանող ճամբան այնչափ նեղ է որ երկու մարդ իրարու դէմ եթէ գան, դժուարաւ կ'անցնին։ Շակրա-Քոզալի ամրոցներէ միոյն վրայ դրուած երեք հրետանի սկսան կրակ ընել պաշտպանելու Տօր[սէթշայրի] եւ Տէյլիի [illegible] զօրաց [illegible]։ Ասոնց առջեւէն կ'երթային Նեփոլի Ղուրքաներ (հնդիկ լեռնականք) որք ամէնէն քաջ պատերազմիկներն են. [illegible] զառիվայրի մը [illegible]; [illegible] նահանջել, [illegible] կ'գտնուէին [illegible] Կորտոնի լեռնականք որք միայն կարող են փորձելու ինչ որ Ղուրքա մը կ'վարանի ընել. [illegible] հազարապետ Ձէնինկս Պրամի մահացու կերպով զարնուած ինկաւ, ինչպէս նաեւ ուրիշ սպաներ, ուրկից կ'հասկցուի թէ ապստամբք ճարտարութեամբ նշան կ'առնէին։ Վերջապէս Ղուրքաներու երեք գումարտակ հասան յարձակման ենթակայ [illegible] հեռուն, բայց Տօրսէթշայրի զօրագունդը չկրցաւ [illegible] կացութիւնը ծանր կ'ըն[էր]։ Հարկ եղաւ որ զօր. [illegible] Կորտոնի լեռնականաց եւ Բէնճապի [illegible] գլուխն անցնի՝ դաշտագետնին ապստամբաց ձեռքէն առնելու [illegible] հրաման տրուեցաւ 18 [illegible] կրակ ընել [illegible] հնդիկ, այս [illegible] պաշտպանուելով, [illegible] լեռնականներու կէսը միայն մինչեւ ծայրերու կատարն ելան, [illegible] էին Ղուրքաները. [illegible] մը յետոյ ապստամբները փախան, իրենց վերջին մարտկոցներէն ալ հալածուելով։

—Այս ճակատամարտէն յետոյ եկած հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Սամանա լերանց Օրագզայիներուն [illegible] Աֆրիտի [illegible] են իրենց։

—Բէշավարի ամբողջ անգլիա-հնդիկ զօրախումբը Պարայի ամրոցը գացեր է։

—Լոնտոնէ կ'գրեն թէ երկու դաշտային հրետանի և հետեւակ զօրքեր Հնդկաստան պիտի ուղեւորին Հոկտ. 15/27ին։ Նոյեմ. 10/22ին ալ [illegible] մը և Դեկտ. 1ին 1100 [illegible]։

ԶՕՐ. ՎԷՅԼԷՐ Հոկտ. 18/30ին Հավանայէ [illegible] պիտի [illegible] կ'ըսուի թէ զօրավարը [illegible] մէջ պիտի [illegible]։

ՌՈՒՍԻՈՅ Վլատիմիր մեծ դուքսն որ այժմ Բարիզ կ'գտնուի ԴՇ. իր որդւոյն Պորիս մեծ դուքսին հետ այցելութիւն տուաւ Մ. Ֆ. Ֆորի եւ մեծ պատիւներով ընդունուեցաւ։ Նախագահն իրիկուան մեծ դուքսին ի պատիւ օթէլին երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուաւ։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ Աւագաց Ժողովն ընդունեց առաջարկ մը որով կ'պահանջուի Դրանսիլվանիոյ եպիսկոպոսը՝ կոմս Ֆիշբթավ Մայլաթը պաշտօնանկ [illegible] օրինաց։ [illegible] 18 տարեկան չէ [illegible] օրէնքը կ'պահանջէ այդ տարիքէն վար եղողները չմկրտել։

ԲԱՍՍԱԼԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Սուէդ [illegible] կառավարիչ գնդ. Բարոնի խնդրած էր Հապէշիստանի [illegible] զօր. Քանէվաէ 300 [illegible] Պէրպէրէ պիտի դառնան։ Իտալիան կառավարութիւնը նպաստաւոր պատասխան տուաւ, բայց յետոյ Քրիսփի փաշա իր յատակագիծը փոխեց. սակայն Քասսալայի համար համաձայնութիւն մը մօտ է Անգլիոյ և Իտալիոյ միջեւ։ Եգիպտական կառավարութիւնն եթէ իր ձեռքն ունենայ գնդ. Բարոնի տեղեկագիրն, այն ատեն պիտի որոշուի Քասսալայի գրաւման եղանակն ու թուականը։

ՄՐ. ՊԱԿԱՐՏ, Լոնտոնի ամերիկեան նախորդ դեսպանն, որ իր զանազան բանախօսութեանց համար պաշտօնանկ եղաւ, ի մօտոյ Նիւ Եորքի մէջ պիտի հաստատուի իրբեւ ներկայացուցիչ անգլիական մեծ սեղանաւորներու որք գործ կ'ընեն Ամերիկայի մէջ։ Մր. Պաքարտ տարեկան 50,000 տոլար (10,000 անգլ. ոսկի) վարձք պիտի ստանայ։

ԲԱՆՍԱՍ.—Օքլահոմայէ կ'հեռագրեն թէ Քարիէթ անուն մարդ մը անցեալ շաբթու [illegible] սեղանակը մտեր և [illegible] պիտի սպաննէր [illegible] Զարագործն, որ կ'երեւի թէ գինովցեր էր, դժուարաւ զսպուեցաւ. կ'ըսուի թէ Քարիէս վտարուած պաշտօնեայ մ'է որ նորէն պաշտօնի անցնիլ կ'ուզէ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԻՍԻՈՆԱՐՔ.— [illegible] ամերիկեան միսիոնարաց Ընկերութիւնը գումարուեցաւ ի Նիւ Եորք։ Ժողովրդական քարոզիչ Մր. Վէյլի հրաւէրի կարգին [illegible] նակութիւն ընել Հնդկաստան, Ափրիկէ և Չին գտնուող միսիոնարաց համար։ Այս [illegible] խորին տպաւորութիւն մը յառաջ բերաւ որ ներկայք անմիջապէս իրենց բոլոր [illegible] ցած ոսկիները, ժամացոյցներն ու գոհարեղէնները նուիրեցին ի նպաստ [illegible]։ Մէկ քանիներ հազար տոլարէ աւելի տուեր են։ Ուրիշ մը քարոզչին [illegible] Նիւ-Ճէրսիի մէջ ունեցած ագարակը միսիոնարաց ընկերութեան նուիրելով [illegible] պատրաստելու։ Այս [illegible] հանգանակութենէն 70 հազար տոլար գոյացեր է։

ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ.— Մեծ ձգտում մը, եթէ [illegible] փոփոխութիւն առաջ պիտի բերէ Սերպիոյ եւ Ռումանիոյ [illegible] յարաբերութեանց մէջ, [illegible] Մեծ կամուրջ մը պիտի շինուի Դանուբի վրայ [illegible] Դուրնօ-Սեվէրինի (ռումանական եզերք) և Քլատովայի (սերպիական եզերք)։ [illegible] Ռումանիոյ [illegible] կամուրջին վրայ պիտի շինուի երկաթուղւոյ նոր գիծ մը որ Դանուբէ և ամբողջ Սերպիայէ պիտի անցնի և ժամանակ մը յետոյ պիտի երկարաձգուի մինչեւ Ադրիականի [illegible] կամուրջին շինութեան ծախքը 20 միլիոն ֆրանքէն աւելի կ'հաշուուի. [illegible]

ՓՈԹՈՐԻԿ. — Հոկտ. 12ին (Ն. Տ.) Փիլիպպեան կղզիներու մէջ պատահած [illegible] վրայ գտնուած երկու քաղաք քանդուեցան, բայց Լեյդը քաղաքն՝ իր դիրքին շնորհիւ համեմատաբար քիչ վնաս կրեց։ Փոթորիկին հետ [illegible] Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց կը սպասուի։

ՀԵՌԱԳԻՐՔ

ԲԵՆԵՒԵՆԹՕՈՒՐԻՍ, 24 Հոկտեմ.— Սերպիոյ Աւստրիասէր նոր դահլիճին կազմութեան լուրն աննպաստ ազդեցութիւն մ'ըրաւ կառավարութեան վրայ։

ԲԱՐԻԶ.—Նիւ Եորք Հէրըլտ կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ միջեւ [illegible] պատերազմի Ճափոնի հետ։

—Երեսփ. Ժողովին մէջ բաժնուած ծրագիր մը կ'առաջարկէ նոր զօրաբանակ մը [illegible] վեցերորդ զօրաբանակը։

—Ելմտացոյցի յանձնաժողովին մէջ, [illegible] նախարար Մ. Քոշըրի բացատրութիւններ տուաւ կառավարութեան և յանձնաժողովին միջեւ գոյացած համաձայնութեան վրայ, ժողովրդեան վրայէն 29 միլիոն ֆր.ի տուրք թեթեւցնելու մասին։ Ասիկայ կարելի պիտի ըլլայ օտար արժեթուղթերու վրայ դրուած տուրքն անփոփոխ պահելով, [illegible] փոխանցման տուրքն [illegible] եւ օտար արժեթղթերու [illegible] կէսէն 1 ֆր.ի բարձրացնելով։ Նախարարը կ'[illegible] որ օտար կառավարութիւնք դիտողութիւն պիտի չընեն այս մասին։

ՏԱՐՄԵՑԻԱՏ. — Զարն և Զարուհին կէս օրէն ետք ընդունեցան Գերմանիոյ վարչապետ Հոհէնլոհէ իշխանն և իր կինը, զորս ճաշի հրաւիրեցին։

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՂԱՆԴԱՒՈՐՔ.— Բեղերապալէի լրագիրք, Դիբամըլի ողջ թաղուած մեռեալներու վրայ խօսելով առթիւ, կ'ծանուցանէ թէ Թիզպանի նահանգին մէջ Վասիլւոր աղանդ մը կայ, որ [illegible] վարդապետութիւնը կ'պաշտպանէ, հաւատալով թէ երկնից արքայութիւնն այս աշխարհի մէջ [illegible] կրելով ձեռք կ'բերուի։ Հետեւաբար երբ աղանդաւորներէ մին մահամերձ վիճակի մը հասնի, հիւանդին բերնին վրայ փոքրիկ բարձ մը կ'դնեն մինչեւ որ հեղձամահ ըլլայ, եւ նոյն պահուն միւս անդամները շուրջը կայնած սաղմոսներ կ'երգեն։ Հեղձամահ ընելու գործը կ'կատարէ պառաւ կին մը, որ աղանդաւորներու կողմէ կը վարձատրուի, եւ պարտաւոր է [illegible] միշտ, պատրաստ գտնուելով համար երբ անոնցմէ մին մահամերձ ըլլայ։ Բայց [illegible] վտանգաւոր է այս սովորոյթները բնակարաններու մէջ գործադրել. հեղձամահ ըլլալիք անձն [illegible] տեղ մը կ'տանին, եւ մեռնելէն ետք մարմինն անտառի մը կամ հեղեղատի մը մէջ կ'թաղեն, խնամով ջնջելով գերեզմանին հետքը։ [illegible]

ԴԱՏԱՒՈՐ ՄԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ. — [illegible]

ԲԱՐԻԶԻ 1900 Ի ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ համար հայտ եղած է թէ երեք անգամ աւելի տեղ պիտի գրաւէ քան 1889 թուականինը։ Թէեւ նախ [illegible] թէ այդ արուեստահանդէսին մէջ իւրաքանչիւր ազգութիւն [illegible] պիտի ներկայացուէր, բայց այժմ որոշուած է որ իւրաքանչիւր ճարտարութիւն կամ արուեստ [illegible]։ Անգլիա եւ Գերմանիա [illegible] պիտի չկրնայ ի գործ դրուիլ. հետեւաբար իրենց [illegible] տեղ պիտի չկրնան գտնել։

ԼՈՒՍՆԱՅԻՆ ԶՆՆՈՒԹԻՒՆՔ.—Նիւ Եորքի մէջ շինուած հսկայ հեռադիտակին միջոցաւ եղած զննութիւնք [illegible] մասին լուսնային մակերեւոյթին. [illegible] կրացեալ աշխարհն, ինչպէս որ գիտէինք արդէն։ [illegible] կ'հետեւի թէ Լուսինն երբեք բնակելի չէ եղած, և ո՛չ միայն բնակիչ չէ գտնուած հոն, այլ և բուսականութիւն ալ չէ եղած։ Լուսնի մէջ դիտուած միակ փոփոխութիւնն [illegible] չոր հեռադէտ մը չինուի։

ԱԶՔԻ ՑԱՒԻՆ ՄԻԿՐՈԲԸ.— Աւստրիայի Տքդ. Լէոբոլտ Մէյլեր ցոյցեր է զանել Եգիպտոսի մէջ տիրող աչքի հիւանդութեան միկրոբը։ Տքդ.ն ի մօտոյ բանախօսելով այս միկրոբին

և ազդեցութեանը վրայ բացատրութիւններ պիտի տայ։

ԴՐԱՄԱԳԻՏՆԵՐԸ ուրախ պիտի ըլլան երբ իմանան թէ Լոնտոնի նախորդ գնոցան հանգուցեալ Մ. Րիչար Ուատինկդընի հաւաքած հին դրամները յաջորդը մանոյ տակ կ'գտնուի, և պիտի հրապարակաւ յաճուրդի ծախուին, ինչպէս կ'իմացուի, Ֆրանսական կառավարութիւնը խորհրդարանին առանց ընդդիմութեան քուէարկած որոշման համաձայն 18,524 օսմ. ոսկիի գնեց հին դրամներու այդ հաւաքածոն Մ. Ուատինկդընի ժառանգորդներէն։ Այս ուշագրաւ հաւաքածոն կ'պարունակէ 98 ոսկի, 1360 արծաթ, եւ 5635 պղնձէ դրամներու եզական շարք մը, որ պիտի լեցնէ Ֆրանսայի ազգ. մատենադարանի մէջ յունական դրամներու պարապ մնացած դարանները։ Այդ հին դրամներուն մէջ կ'գտնուին Փոքր Ասիոյ 398 քաղաքաց դրամներ եւս։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երզնկայի առաջնորդական տեղապահ Տ. Դանիէլ Վ. Ցակորեան հետեւեալ տողերը գրած է մեզ հոկտ. 4/16 թուով. — «Բիւզանդիոնի 274 թուոյն մէջ խնդութեամբ սրտի կարդացի Սեպտ. Ի 1 կիրակին Մայր-Եկեղեցւոյ մէջ Արմաշու միաբան 6 արժանաւոր վարդապետաց Մայրագոյն աստիճան տրուելուն պատիւ եղած գեղեցիկ նկարագրութիւնը։ Եկեղեցական այդպիսի փառաւոր ու մեծաշուք հանդէս մը հոգեկան ո՛րչափ քաղցր տպաւորութիւն կ'ընէ բարեպաշտ ժողովուրդին վրայ՝ Բայց ես այդ հանդէսէն ալ փառաւորներն յիշեմ. 1889ի Վարդավառին մեր հոգեւոր Հայր՝ Ամեն. Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարքը 12 հոգիի միեւնոյն օր՝ թէ Մայրագունութեան՝ այլ կուսակրօն քահանայութեան աստիճան տուաւ, որ արդարեւ ...ի հազուագիւտ եղած է. ինչպէս Տաւրի յետոյ ալ 9 հատի միեւնոյն դարձեալ և այդ հանդէսներուն՝ բազմաթիւ ժողովրդեան զատ, ո՛չ թէ 8—10 վրդպ. եւ 1—2 եպիսկոպոս, ինչպէս ի Գում-Գափու, այլ 5—6 եպիսկ.(*), 30—35 վարդապետ, 10—12 Աբեղայ և կիսասարկաւագունք ներկայ եղած են եւ շատերը մասնակցած՝ կատարուած հանդէսին։ Այդ հանդիսից միջոցին զգեստուց եւ եկեղեցական զարդերու ճոխութիւնը, ամէն Երուսաղէմ գաւառէն քնին կրնայ վկայել թէ անհամեմատ առաւելութեամբ ի տես կ'ելնէին։ Ամենայն զատ 64ի օգտուին ի ...ին Կաթողիկոսի պատարագ տեսած 9 ի ներկայութեան Պատրիարքի մը, 10 Աբեղայ եւ պաշտօնեաներու, 40—45 վարդապետաց, 12—15 սարկաւագաց և այլն. բազմութիւն անթուելի, հանդիսին վեհութիւնն անհման, զարդուց ու զարդարանաց ճոխութիւնք անհամեմատելի՝ ո՞վ այդպիսի հանդէս մը ինչ տպաւորութիւն կ'թողու ... երեւակայէ։

Դ. Վ. Ց.

—Յարաբերական Յանձնաժողովն երէկ գումարեցաւ Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆ.ի տանը մէջ ի Բերա՝ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, եւ յարաբերական գործերու եւ պատրաստուած պաշտօնագրերու մասին խորհրդակցութիւններ կատարեց։

—Սահմանադրութեան վերաքննիչ Յանձնաժողովն իր վերջին նստին մէջ որ Շբ. տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, շարունակեց զբաղիլ վերաքննութեան խնդրով։ Մէկ կողմէ գործադրութեան մէջ եղող տպագրեալ Սահմանադրութեան յօդուածները կարգաւ կարդացուեցան, ու միւս կողմէ Ասլանեան Ստեփան փաշայի մատուցած նոր ծրագրին յօդուածն առ յօդուած կարդացուելով, առաջնոյն համապատասխան պարբերութիւնք քննուեցան, ներկայ պիտանիաց կողմէ եղած ինչ ինչ դիտողութիւններով բարեփոխուելով։ Ձեռնեւպէս, հնոյն քննութիւնը քիչ յառաջ ստարուած է տակաւին, այսինքն մինչեւ Բ. յօդուածն, որ կ'համապատասխանէ եղեր նոր ծրագրին 12րդ յօդուածին։ Իսկ այլ եւ այլ կողմերէ եկած դիտողութերն ու ծրագիրք ուսումնասիրուելու համար յանձնուած են Յանձնաժողովին ձեռնհաս և օրէնսգէտ անդամներէ մէկուն։

—Տնտեսական Խորհուրդն իր Ուրբաթ նստին մէջ Մայր-Եկեղեցւոյ մատակարարութեան խնամոցոյցը պատրաստելով՝ որոշեց տեղեկագրով մը մատուցանել զայն վաղը գումարուելիք Քաղաք. Ժողովոյ նստին։

—Երէկ Ս. Պատրիարքն ուշ ատեն Պատրիարքարան իջնելով, մինչեւ երեկոյ ընթացիկ գործերով զբաղեցաւ։

—Անթիապի նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ տեղեկագիրն հաղորդուած ըլլալով ի Պատրիարքարան, երէկ անոր վաւերացման և օրհնութեան Պատրիարքական կոնդակը ղրկուեցաւ։

—Գումգաբուի դրսի երկսեռ վարժարանաց նորակազմ հոգաբարձութիւնն՝ երէկ խմբովին իր առաջին այցելութիւնը տուաւ վարժարանին և կրթական նոր ծրագրին համար՝ դասարաններն որոշեց։ Հոգաբարձութիւնն որոշած է յառաջիկայ Նոյմ. 1ին մանկապարտէզ մը բանալ՝ կարող մանկավարժուհւոյ մը տնօրէնութեան տակ։

—Կրթական տեսուչ Մարկոսեան Պարզեւ էֆ. եւս երէկ վերոյիշեալ վարժարաններն այցելելով, շնորհաւորեց նորընտիր Հոգաբարձութիւնն, եւ գնահատեց եղած կարգադրութիւնները։

—Նոյն թաղի Ս. Ցարութիւն եկեղեցւոյ երաժշտապետ Ջուլհաեան Գրիգոր էֆ.ի քննութիւնն առջի օր կատարած ըլլալով Խանճեան Տ. Գաբրիէլ աւագ քահանան, տեղեկագիրն երէկ մատուցանեց Ս. Պատրիարքին։

—Մեր աշխատակիցներէն Վահան հնորհակալութիւն կ'յայտնէ Գրավաճառ Աչճեան էֆ.ի ըրած գրական նուէրներուն համար, որոց վրայ աւելցնելով Աղեքսանդր Տիմայի, Գաւթիլյանի, Տամբոնի, Բէլլիսիէի և Նոէլ եւ Լա Բլանի վիպական, պատմական եւ գիտական գործերն, ընդամէնը 6 հատոր, Աչճեան էֆ.ի նուիրած գրքերուն հետ մէկ տեղ Դրէնական Յանձնաժողովին տրամադրութեան տակ կը դնէ։

—Երէկ իրիկուն ժամ 12ի միջոցները Խասգեղի Ս. Ներսեսեան վարժարանին տղաքներու նստած սրահին տախտակամածը բռնկեցաւ, բայց անմիջապէս հասած օգնութեանց շնորհիւ կարելի եղաւ մարել։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՑՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Մուսուլի նահանգին կուսակալ անուանեցաւ Մարաշի նախկին կառավարիչ Ապտիւլվէհապ փաշա։

—Սելանիկի նահանգին Տէֆթէրտար անուանեցաւ Գոնեայի նահանգին Տէֆթէրտար Քէմալ էֆ., որուն յաջորդեց Եանեայի նահանգին նախորդ Տէֆթէրտար Նէճիպ պէյ։

—Սանիյէ Միւթէմաիզի աստիճան տրուեցաւ Սապահ լրագրոյ խմբագիրներէն Խալիտ պէյի և Սալիսէի աստիճան՝ Իգտամ լրագրոյ խմբագիրներէն Հիքմէթ պէյի եւ Ճէմալէտտին ու Ֆուատ էֆ.ներու։

— Գ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Մոսուլի ոստիկանութեան հրամանատար Հիւսնի փաշայի։ Դ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Իգտամ լրագրոյն խմբագիրներէն Զիւհտի ու Միւնիր պէյերու և Սապահ լրագրոյ խմբագիրներէն Հասան, Ահմէտ և գրաշարապետ Տաքէս էֆ.ի։

«ՏՐԱՊԶՈՆԷ կ'գրեն թէ, կ'ըսէ Թ. Հագիգաթ, Ռուսիոյ սահմանագլխոյն վրայ պատահած խառնակութեանց հեղինակներու մասին քննութիւններ կատարելու համար, դատարանաց նախագահներէ և անդամներէ կազմուած յանձնաժողով մը ղրկուած է։ Սահմանագլխոյն վրայ հանդարտութիւնը կատարեալ է։»

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ.— Անգլիոյ զինագործարանք որոշեր են ներկայացուցիչներ ղրկել ի Կ.Պոլիս՝ Օսմ. նաւատորմին զինութեանց ու նորոգութեանց համար յառաջակագիծներ և ծրագրեր մատուցանելու։ Ծովային նախարարութիւնն որոշեր է կայս. գործարաններն աւելի կանոնաւորելու համար ճարտարագէտներ եւ վարպետներ բերել տալ, որոց հետ պայմանագրութիւն կնքուած է եւ ի մօտոյ Կ.Պոլիս պիտի գան։

ՊԵՐԼԻՆԻ զինագործարանք փութով կ'շինեն օսմ. կառավարութեան կողմէ յանձնարարուած արագահարուած թընթանօթներն ու թորփիլներն, որք ի մօտոյ առաքուելով Կ.Պոլիս պիտի ղրկուին։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիւ անցեալ ԴՇ. սեղան մը տուաւ ի պատիւ անգլ. զօրաց հրամանատար Սըր Ֆրանսիս Կրէնֆիլի, դիւանագիտական գործակալ Լորտ Քրոմըրի և Եգիպտոսի նախարարաց։ Հետեւեալ օրն ալ սեղան մը տուաւ ի պատիւ ծովակալ Հարրիսի որուն նաւատորմն Աղեքսանդրիա կ'գտնուի։

(*). —Ինչպէս եղեր որ այսչափ եպիսկոպոս գտնուեր են։ Արդեօք Երուսաղէմի Պատրիարքն անոնց զատ զատ հրաւիրագի՞ր ղրկեր է. ինչպէս կ'ընեն մեռելի եւ հարսնիքի տէրերը։ Ականջը խօսի «Վեղարաւորներէն մէկուն»։ Մ. ԽՄԲ.

ՈՒՆԻՈՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԴՈՒ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 — 1828 L'UNION DE PARIS — ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 94 Միլ.	Դրամագլուխ և պահեստք	Ֆր. 135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	» 18 »	Հատուցած փնասք	» 90 »
Հատուցած փնասք	» 215 »	Ապահովագրեալ գումարք	» 246 »

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ.
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑԵՒՐԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Քարակէօյ Եէնի Խան Ա. յարկ.

ԹՂԹԱՏԱՐԸ. — Վաղուրնէ սկսեալ Թուրքիոյ բոլոր քաղաքները ղրկուած լրագիրներուն վրայ հինգ փարա պիտի փակցուի մինչեւ 30 կրամի համար, իսկ ծովեզերեայ քաղաքները ղրկուելիք նամակներէն քսան փարա պիտի առնուի։

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ հաստատութեանց ի նպաստ կատարուած հանգանակութենէն մինչեւ հիմա գոյացաւ 52,461,789 ղրուշ։

ՍՈՍԻԷՏԷ ՕԹՈՄԱՆ ՏԸ ՇԱՆԺ Է ՏԸ ՎԱԼԷՕՌ դրամատան բաժնետիրաց ընդհ. ժողովը ՇԲ. գումարուեցաւ որոշելու թէ հա՞րկ է շարունակել ընկերութիւնն, որուն պայմանաժամը կ'աւարտի Նոյմ. 11/23 ին, թէ լուծել։ Նիստին նախագահեց Մ. Է. Էվէնիտիս։ Մր. Ուիդհօլ բանախօսելով առաջարկեց շարունակել Ընկերութեան գործառնութիւնները, բացատրելով որ անոր համար լաւ ապագայ մը կայ վերակազմուած նոր պայմաններու վրայ։ Մասնաւորաբար շեշտեց առեւտրական արտածման գործառնութիւններն որք տակաւ կ'աւելնան ոչ թէ միայն Կ. Պոլսոյ այլ Ռուսճուքի, Պանտրմայի և Իզմիրի և ուրիշ հրապարակներու վրայ, որոց դրամական կեդրոնն է և միշտ պիտի մնայ Կ. Պոլիս։ Յիշեց նաեւ երկաթուղւոյ նոր գիծերն, մանաւանդ Փոքր Ասիոյ, որք ամէնէն մեծ պատճառներն են առեւտրական գործերու աւելնալուն։ Յետ երկար վիճաբանութեան որոշուեցաւ Ընկերութիւնը քսանհինգ տարի եւս շարունակել։ Պաշտօն յանձնուեցաւ Վարչական Խորհրդին՝ Նորէն ընդհ. ժողով գումարել ներքին կանոնագրի մասին գործադրելի փոփոխութեանց համար և դիմել կայս. կառավարութեան, որպէս զի Ընկերութեան նոր շրջանին համար արտօնութիւն ստացուի։

ԴԵՍՊԱՆՔ. — Ամերիկայի եւ Պելժիոյ դեսպանները կիրակի Թարապիայէ Բերա փոխադրեցին իրենց բնակութիւնը։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ֆրանս. հիւպատոս Մ. Վէյսէ-Տիւֆրէշ Մոսկուա գացեր է տեղւոյն ֆրանս. ընդհ. հիւպատոսարանի գործերը վարելու։

ՍԵՐՊԻՈՑ դեսպան Մ. Վլատան Նորկէվիչ, որ Սերպիոյ վարչապետ ընտրուեցաւ, շաբթուս Կ. Պոլիս պիտի գայ իր հրաժեշտի գրերը մատուցանելու։

ԵՒՐՈՊԱՑԻ հրապարակաց մէջ արմտեաց գիները բարձրացան։

ՊԱՐՈՆ ՖՈՆ ՄԱՐՇԱԼԻ համար Պերլինէ կ'հեռագրեն առ Ստանտարտ (21 Հոկտ.) թէ «մեծ բարեկամ է Թուրքերուն, և բարձր գաղափար ունի վեհ. Սուլթանին իմացական զօրութեան եւ իմաստութեան վրայ։ Ն. Վեհափառութիւնն ալ գոհութիւն զգացած է լսելով անոր անուանումը, զոր կ'նկատէ բարեկամութեան նոր ցոյց մը իր բարեկամին՝ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ։ Իբրեւ արտաքին գործոց նախարար Գերմանիոյ, Պարոն Ֆոն Մարշալ վերջին ժամանակներս մեծապէս նպաստամատոյց եղած է Գերմանիոյ և Թուրքիոյ քաղաքական համաձայնութեան։»

ՊՈՒԼԿԱՐ թերթերը կ'հաստատեն այն լուր թէ Վառնա-Ռուսճուքի երկաթուղւոյն հաշւէն առկախ մնացած 10,400,000 ֆր.ի առնելիքն Իշխանապետութիւնը պիտի հաշուակցի Հանրային Պարտուց Վարչութեան հետ, քիչ քիչ սեպելով Արեւ. Ռումէլիի տարեկան տուրքին։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ նաւահանգստին և քարափանց շինութեան յանձնառուին Մ. Պարդիւսլի կողմէ այս նպատակաւ կազմուած Ընկերութեան ներքին կանոնագիրը պահանջուած պայմանաց համաձայն գտնուելով վաւերացուեր է կայս. կառավարութենէն։

ԽՃՈՒՂԻՆԵՐ. — Մալաթիոյ եւ Հալէպի մէջ գտնուող ճամբան որուն շինութիւնը շատոնց որոշուած եւ հակառակ վաճառականական տեսակէտով ունեցած կարեւորութեան մինչեւ ցայսօր յետաձգուած էր, այս անգամ սկսեր է շինուիլ։

—Խարբերդէ մինչեւ Երզրում երկարելիք զինուորական խճուղիին Բղիխարբերդի մասն եւս սկսեր է շինուիլ։

ԱՆԳԼ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ. — Միջերկրականի անգլ. նաւատորմին մէկ մասը կ'ըսուի թէ մօտերս Իզմիրի նաւահանգիստը պիտի գայ։ Քըմբըրլէնտ, Պարֆլէօր, Բէլըրբէն և Տրոյիդ անուն չորս մարտանաւք եւս Մալթայէ Աղեքսանդրիա ուղեւորեր են։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ. — Քրէտի Լիոնէի այն յոյն պաշտօնեան, որ չէքի ստորագրութիւն կեղծելով դրամ գողցած էր, Իզմիրի մէջ ձերբակալուեր է և Կ. Պոլիս պիտի ղրկուի։ Կ'հաւաստեն թէ հաշուետումարներու այն մասը զոր այդ պաշտօնեան կ'բռնէր, այնչափ եղծեր ու խանգարեր է որ ինք միայն կարող պիտի ըլլայ որոշ վիճակ մը երեւան բերել։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնն որոշեց հեռագիրներու համար ալ գործածել յանձնարարեալ նամակներու դրութիւնն, այսինքն հեռագիրը ղրկողին ցոյց տալու համար, ընդունողէն ստորագրութիւն մը առնել թէ ե՞րբ և ո՞ր ժամուն ստացած է։ Այդ թուղթին համար 50սանթիմ պիտի առնուի։

ԳԱՎԱԶԷ կ'գրեն թէ Սեւ ծովու մէջ սաստիկ փոթորիկ կ'տիրէ։ Փոքր շոգենաւեր չկրնալով Սեւ ծովու մէջ յառաջանալ Գավազ դարձեր են։ Գավազի և Պէսյիկը Լիմանի առջեւ շատ մը առագաստանաւեր կ'գտնուին։

ՌՈՒՄԱՆԻԱՅ Էլիզապէթ մարտանաւն որ Թէրսանէի մէջ նորոգուած է, երէկ Սեւ ծով ուղեւորեցաւ։

ԵԱՆԵԱՅԻ նորընտիր կուսակալ Օսման փաշա իր պաշտօնատեղին ժամանեց։

ՇԻՔԱԿՈՅԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ. —Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը կ'ծանուցանէ թէ Շիքակոյի արուեստահանդէսին մէջ չքադրամ եւ վկայական ստացող Գանտօն էֆ. Բէչէճեան, Մասուտ Զագրօն, Մէհմէտ Րէֆիգ պէյ Մ. Խուրիէվ էֆ., Չէքէրեան պէյ և Բանկալթիի աղջկանց վարժարանի տնօրէնը պէտք է դիմեն նոյն նախարարութեան իրենց չքադրամներն ստանալու։

ԱՐԿԱԾ. — Ե..գօ անուն 12 տարեկան տղեկ մը առջի օր Պոլըք Բազարէն նաւակ նստելու պահուն ծովն ինկեր, բայց անմիջապէս ազատուեր է։

ՏՈՔԹ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ
Մասնագէտ բժիշկ, ծննդաբերական և կանանց հիւանդութեանց.—Բերա ; Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի։ 5—30

ՎԻԳԴՈՐ ԴԻՐԻՆԿ ԵՒ ԵՂԲ.
ԲԵՐԱ, Nº 505—511 ԲԵՐԱ

50 % ԶԵՂՉ

Վիգդոր Դիրինկ և Եղբարց Բերայի մասնաճիւղն այսօրուընէ 1/13 Հոկտ. 97 ԴՇ. սկսեալ կանանց և աղջկանց զգեստեղէնաց տարեկան վաճառումը կ'սկսի։ Վերջին նորաձեւութեանց համեմատ և ընտիր կտաւներէ պատրաստուած փոքր և մեծ մանթօներ, զաքէթներ, ժաքէթներ, բէլըրին, կոստէ, մետաքսէ և բէլիւշէ, պօլէրօ տեսակներ ու կանանց և աղջկանց համար պատրաստ հագուստներ։ Ընթերցուհեաց կ'յանձնարարուի այցել այս մեծ վաճառատան Բերայի ճիւղն, և օգտուիլ առիթէն։ 25—6

ՏՈՔԹՈՐ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, հաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, ... (ըստ ...), ... Ակռաթիթ կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ ... դեղերու, եւ Նորահնար ... միջոցաւ ...։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը հիւղ Զրպուղենեանց դէմ)։

Գաւառացի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բժշկարանը թիւ 1 Նոր բացուած Երեսովէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւաստիքու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձեռներ կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի բժշկատեղինին։

ԱՑՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՄԱՏՐԻՏ, 25 Հոկտ. — Հավանայէ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Քուպացիներու անհաշտ կուսակցութիւնն ի նպաստ Զօր. Վէյլէրի ցոյցեր ըրեր է։ Կղզւոյն ինքնօրինութեան հակառակորդները Մարէշալ Պլանքօի առջեւ խռնդամներ հանել կ'ուզեն։ Կղզւոյն ելմտական կացութիւնը սոսկալի է, Թշուառութիւնը կ'աւելնայ հետզհետէ, վաճառականութիւնը չլատուած է։ Սպանիոյ կառավարութիւնն ազդու միջոցներ ձեռք առաւ Զօր. Վէյլէրի Քուպայէ մեկնումին առթիւ Հավանայի մէջ կռւոյ մը առաջքն առնլու համար։

ՀՌՈՄ. — Թրիպունա Աւստրիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ զինակցութիւն մը հաւանական կ'նկատէ։

ՊԵԼԿՐԱՏ. — Ընդհ. մտահոգութիւն կ'տիրէ քաղաքականութեան յանկարծ փոխուելուն վրայ։ Կ'ըսուի թէ թէ Միլան թագաւորը կ'մտադրէ վերջնապէս հաստատուիլ ի Սերպիա, ուր մեծ խորհրդականի դերը պիտի կատարէ Ալեքսանդր թագաւորին քով։

ՓԱՐԻԶ. — Այսօր տեղի ունեցաւ 1900ի արուեստահանդէսին պարտաթղթոց վիճակահանութիւնը։ 91րդ Սէրիին 8328 թիւը 100,000 ֆր.ի պարգեւը շահեցաւ։

ՏՕՔԹՕՐ
ՀՐԱՆՏ Պ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—5 (ըստ Ե.)

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի Խասսայի Շահանէճէ մէշպուրա օլունաճագ գըլ սէպզէ-սի իլէ ինկիլիզ բիրինճինին վէ ըբ-րանըն միւնագասասընա պաշլանըլ-տըղընտան թալիպ օլանլարըն Խա-զինէյի ճէլիլէյի միւշարիլէյհաեա միւ-րաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
1½ Թէշրինը Էվվէլ 313 3—2

ՍԵՂԱՆԱՅՈՒՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Ինչպէս որ կ'տեսնուի, այսօր գիները աւելի ինկած են։ Երէկ ըսած էինք թէ Սակարանին մէջ խաղացողք աւելի ծախելու հակամետ են. այնպէս ալ եղաւ, որովհետեւ Քոնսոլիտն որ երէկ առտու 23ղրշ. 38 փր. բացուած էր՝ գոցուեցաւ 31 փր. և Երկ.109ուկէս ֆր.։

—Այսօր եւս տարբերութիւնը դէպի անկում աւելի է։ Այս առտուան առնուած Բարիզի Սակարանին հեռագիրն է՝ Քոնսոլիտը 21 ղրշ. 77.5 սանդիմ և Երկ. 108ուկէս. իսկ Լոնտոն 21ղրշ. 68 սնդ. Երէկ 22 ղրշ. 2.5 սնդ. Բարիզի և 21 ղրշ. 93 սնդ. Լոնտոնի հեռագիրներն էին։

—Այս առաւօտ հոս բացուեցաւ Քոնսոլիտ 23 ղրշ. 29 փր. եւ Երկ. 108.50։

—Այսօր եւս բաւական ողեւորութիւն կայ Սակարանին մէջ և ծախողները մեծամասնութիւն կ'երեւին։

— Օրական Ստլինգը կ'արժէ 1000նոց Քոնսոլիտի համար 150 ղրշ. ոսկի դրամ։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քոնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ռ.		23 31½
Ամենէն բարձր գին	»	23 39
Ամենէն վար գին	»	23 31½
Ռումելիի երկաթ. գոց. ֆր.		109 75
Ամենէն բարձր գին		110 75
Ամենէն վար գին		109 75

ԲԱՑՈՒՄ, 14 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ռ.		23 30
Ռումելիի երկաթուղի Ֆր.		108 50
Օսմանիյէ	»	— —
Ռեժի	»	—
Օսմ. Պանքա	»	14 25
Քրէտի ժէնէրալ օթ.	»	7 —
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ռ.		3 09
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 05
Թրամուէյ բաժնեթ.		682 20
» Ժուիսանս		227 20
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		496 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	330 —
Քարտի Կ. Պոլսոյ	»	480 —

ՍԹԻԼԱՆԳ

Բ նոտլթէ ութ օրուան	Օ. Ռ.	3 25
» մէկ ամսուան	»	— —
Ռում. երկ. ութ օրուան	»	— —
» » մէկ ամսուան	»	— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 12
Անգլիական ոսկի	»	109 37
Բօլ Էմբէրիալ	»	89 30
Քրիմիյ	»	51 05
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 26
Ռուպլ Թղթադրամ	Օ. Ռ.	8 59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 ⅛
Փարիզ 3 »	ֆր.	22 98¾
Ֆիօրին մանուր	»	10 87½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Հոկտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ռ.	65 50
» » » Բ.	»	41 50
» » » Գ.	»	23 63
» » » Դ.) բաց.	»	21 87
) գոց.	»	21 60
Փոխառութիւն Գապալա	»	83 50
» Օսմ. 3 ½ %		97 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 50
Այտընի երկաթուղի	»	15 75
Եգիպտական Միացեալ	»	108 75
Անգլ. քոնսոլիտ	»	111 43
Հելլենական 5 %	»	31 50
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	35 —
Ռանթ » 4 %	»	26 50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	95 —
» Նոր » 6 % 1892	»	96 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 350
Դրամագեղչ	»	3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 25 Հոկտ.

Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիօր.	47 55
» Լոնտոնի վրայ	»	119 85
Ռումելիի երկաթուղի	»	60 40
Օսմ. Ռեժի	»	153 50

ՓԱՐԻԶ, 25 Հոկտ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	ֆր.	21 90
) գոց.	»	21 77
» » » Բ.	»	41 70
» » » Գ.	»	23 75
Օսմանիյէ	»	— —
Ռումելիի երկաթուղի	»	108 50
Օսմ. Ռեժի	»	323 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	585 50
Ֆրանս. Ռանթ 3 % Գ. Կ.	»	103 02
Քրէտի Լիոնէ	»	770 —
Պանք տը Բարի	»	842 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3182 —
Իտալական Ռանթ	»	93 15
Սպանիական արտաքին	»	60 12
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 175
Դրամագեղչ	»	02 —

ՊԵՐԼԻՆ, 25 Հոկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	95 —
Ռումելիի երկաթուղի	»	112 90
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	93 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 205

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

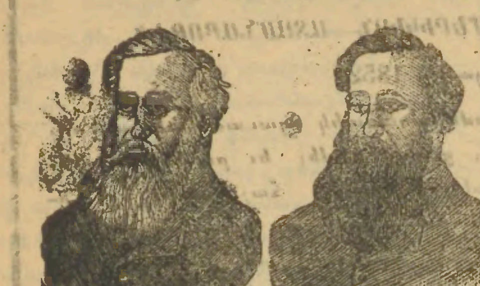

Նոր գիւտ մը, որ կ'բաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ՝ բնականին նման։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն տարբեր է և այնքան բնականին նման է որ մանրադիտակը անգամ կ'խաբուի։ Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, թեփերը կ'վանէ ու մաքուր կ'պահէ մազերը։ Գործածութիւնն է դիւրին։ — Գործածելէ առաջ սրուակին մէջէն մը չորցել, յետոյ փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը թրջելով մազերուն վրայ քսել, այնպէս որ մազերը մինչև արմատները ներկուին։ Վաճառատեղին է Պոլսոյ մէջ իր միակ գործակալին Էսնաֆ Գարուաչեան, Սնդ. Տիեզերական՝ 95—97 Ղալաթիա, Սեպալեան կալմասէ Ծիկվէ-Թրամվէյներու կայարանին մօտ։

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ ևն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ դիւրին պայմաններով կը ներկայացնէ բոլոր այն դիւրութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողները, ամբողջ կամ մասն՝ որոշ պայմանաժամով։

Նոր հանուած դրամատուութեան ձեւ։

Ճիշդ տեղեկութիւններ տալու համար Առանց ծախս ի հաշուոյ հարցողին։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլեր և Ընկ. Բիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԷՅՏԼԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎՍՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-Փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան ; Թիւնէլի եաւին։ 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիրքէթ Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պազըր Ալի Ճատտէսի Թիւ 11, Եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դիմաց Թիւ 13.

ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄՈՐԹԻ

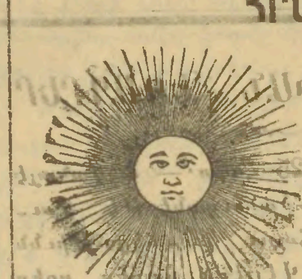

Այս Հրաշալի պատրաստութիւն ցարդ գտնուած կիրթօգոյն և ԲԱՑԱՐՁԱԿ ԴԵՂՆ է ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ամէն ձեւին համար։ Քսուք և մեծերու փոքրերէն և մարմնոյն այլ մասերէն ամէն բորբոքում կ'վանէ, և չուտով կ'բուժէ — ՎԻՐՔԵՐ, ՊԱԼԱՐՆԵՐ, ԱՅՏՈՒՑՆԵՐ, ԲԱՂՏԱԿԵՂՆ խոց (եթէ ժամանակին տանուի,) ՈՒՌԵՑՔՆԵՐ, ՄՈՐԹԻ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆԵՐ, ՅՕԴԱՑԱՒՈՑ ցաւերը, ՄԿԱՆԱՑՈՒՑԵՐ, ԳԱՄՈՒՆԻ վէրքեր, ՈՏՔԻ ցաւեր, ԳԵՂՈՒՄ ԳԱԼԱՐՈՒՄ, ՁԵՌՔԻ ճեղքուածքներ, ցանաւոր ՅՏՐԱԿՆԵՐ, ԱՉՔԻ բորբոքումներ, խնամողն ՕՍԱՏԵԼԻՔ ԱՉՔԻ, ԷՐԱՇԻ համար, ամէն գեղ որ կ'գործէ, մեր բժիշկներ կ'յանձնարարեն։ ԱՏԻԼԻՒ վէրքին և ֆիլու ԹԵՓԻՆ, ՕՁԱԽՏԻ, ԲՈՐՈՏՔՈՒԹԵԱՆ, ԳՈՆՋԻ, ՏՈՒՐՈՒՑԻՆ ՀԻՒԾԱԽՏԻ, ԹԱՍԻ, Կ. Մանրէներու կերակրում իրենց ալ կ'բուժէ և կ'ազատէ։

Հրաշալի գործածութեան. — ՑՈՂԱՑԱՒՈՒ ԳԵԼՈՒՄԻ ՄԿՆԱՑՈՒՑԻ, ՄԵՋՔԻ ԲՈՆՈՒԿԵԼՈՒ և այլ ամէն նիւթերու ցաւերու համար այս Օծանելիքը ամէն օր երկիցս։ ԱՆԴԱՄԱԼՈՒԾՈՒԹԵԱՆ համար օծէ ողնայարը և բռնուած մասն օրը մէկ-երկու անգամ. օծէ բորբոքած աչքն, առտու իրիկուն քսէ ԿՈՇՏԵՐՈՒՆ լաթ մը օծելով, նմանապէս ՈՏՔԻ ցաւերուն համար։ Ամէն տեսակ ՎԵՐՔԵՐՈՒ համար այս մորթին վրայ դրէ՝ վէրքն և չուտով բորբոքումը կ'անցնի։ 24 ժամէն անգամ մը փոխելով. Եթէ մասերը գէշ ու չափ մեծ լաթով մը, կամ եթէ լաթն իջնայ, նշան է որ շատ թարմ հեղուկ կայ չարիքը կայ ոչ, ամբողջ ծածկել պէտք է։ ՈՉ ՄԷԿ ՏՈՒՆ կամ ՆԱՒ պէտք է զուրկ ըլլայ այս պահեստէն։ Գին 3 չէյ. 6 ք. և 5 չէյ մէկ տուփը։ ՀՐԱՇԱԼԻ ՄՈՐԹԻ ՍՊԵՂԱՆԻ Ընկ. որ ՅՕՏԱ. Մ. Նաշ. կ. Պոլիս, միակ կեդրոնատեղին ԷՏՄԸՆՏ ՔՈՒՌԱՆՑ, Ընդհ. Աճեց. պահեստատուն, 95—97 Կալաթա-Շիւլիւ Թրամվէյի կեցարանի, Կալաթա քով կ. Պոլիս։

ՊԱՏ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՅՆԹԱՊ-Գարեգին էֆ. Պօղարեան. ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ— Ստեփան էֆ. Սաֆրիչեան. ԱՏԱՆԱ. —Միսաք էֆ. Գազազեան. ԱՐԱԲԿԻՐ—Յ.Գ. էֆ. Մանուէլեան. ԱՖԻՈՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Սինանեան. ԳՈՒՐՏ ՊԷԼԷՆ—Արժ. Տ. Ստեփան քահանայ Մկրեան. ԷՆԿԻՒՐԻ— Համբարձում էֆէնտի Չիննօղեան. ԷՐԶՐՈՒՄ—Տեարք Ինճիճեան Եղբարք. ԹՕՔԱՏ— Յովհաննէս էֆ. Գազանճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Մաչէճեան. ԽԱՐԲԵՐԴ— Յովհաննէս էֆ. Ցարուքինեան. ՄԱՐԱՇ— Արժ. Տ. Յովհաննէս քհյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶԻՈՒԱՆ— Յովհաննէս էֆ. Ցաքոբեան. ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ— Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՌՈԴՈՍԹՕ — Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ— Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ— Օննիկ էֆ. Լութֆեան. ՌՈՏՈՍԹՕ— Յովհաննէս էֆ. Տէմիրճեան. ՍԸՎԱՍ. Ց. էֆ. Գարակէօզեան. ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ—Հայկ էֆ. Թայքէսէնեան. ՏՐԱՊԻԶՈՆ— Սահակ էֆ. Էմճեքեան։

ՀՈՆԿ-ՔՈՆԿ—ՓԷՅԼԱՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԵՅԻ

Եավէր-խան և Խաւգօ-լէան ծէլու Պէյ Խանի դրան կից, Թիւ 10.

Ամէնէն ընտարձակ Թէյի վաճառատուննն ի Կ. Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օսմ. Տէրութեան ամէն կողմերը Գաւառաց ամբողջակերպերը Կոնաւագուսթ և Լոնտոն և լրիւ կ'գործածուն, Չինական, Ճապոնական, Ցէյլոնեան և Հնդկական թէյը, ամենայն իրական ընտրելագոյն թէյը, ուղղակի բերուած, կ'գտուին հոն։ Թէյի նոր հունձքէն սկսած է գալ։ Զգուշացէք այն փոխառունեալ կեղծիքներէն։

Փնտռել ՆԱՄՐՈՒԵԱՆ ԽՈՅԳԻՒԼԵԱՆ ապրանքները։ 80—18

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ. Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37. Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ.

Ընկերութեան Ճիւղ ի կ. Պոլիս
Ա. ՀԷՐՄԱՆՆ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ Վերը
(Ձին Մահմուտա թէքէ)

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթը 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ՌԻԹԹԷՐ

ՏԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒՎ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

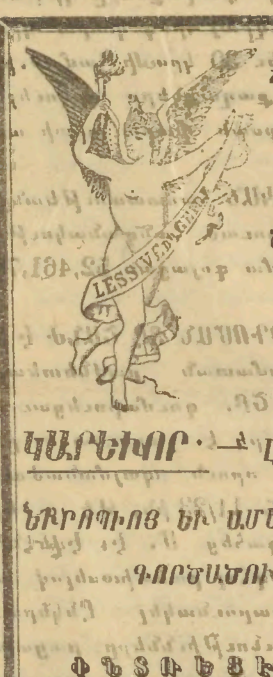

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ՏԱՔԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ. — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ ԽՈՒՏ ԳՈՒՌԻՆ ՈՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՔԱՔԵԼԹԻ ՎՐԱՅ Է ԳՏՆՈՒԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ և ի մասնաւորի

ՊՕԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ

Կ. Սուրէնեան կամուրջին գլուխը և Գատը գիւղը

«Պին պիր Չէչիւգ» Պանճէ Պէրոսէ Դէկարան Գասպարեան Պանճէ Պարոսէ, Մանիլ Կամուրջին գլուխը Մահմուտ Փաշայի Քիւրքճի խանին դիմաց Թիւ 131 մազի ներկ ծախող Սարամ Սէֆքանեանի քով

ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ. — Փոք Մարշէ. «Էքօնօմիք» Սօսիէթէ Գօ-Օբէրաթիվ. «Ապպրովիզօ» Բերա Մեծ Փողոց Թ. 311

Ընդհ. Ներկայացուցիչք Արեւելքի

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷՔՕԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօհաֆճի Խան, Սիրկեջի

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ

ՄԱՍՆԱԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ.

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՊԵՐՏ ՋԻՆԳԼԼ

Հէլլէնեան, Թ. 2—3, Վօյվօտա փողոց Ղալաթիա

Ապահովագրական ընկերութիւն մ'է սա, որ տասն ձեռնուտութեամբ, ճշդապահութեամբ և պարզամտութեամբ հաւըս ևանի։

ՔԵՆԻԷՍ, ԹԷՈՏՕՐ ԱՐԵՅԱՐՈՒ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1. Չտպուած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։ — 2. Ցանկն լրագրին ընկերագիրներ, փոխանակագրեր և նամակատան դրամաթուղթեր ու չէքեր, ևլն. մասնաւորապէս լրագրոյն արտօնատէրին տնօրէնութեան կ'ղրկուի միայն։ — 3. Բաժանորդները Թուրքիոյ համար տարեկան մէկ ոսկի և ծրարատանէ համար Փր. ի հաշուով են, մէծար 20, ոսկին 108 ղրուշէն։ — 4. Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է, բայց ի Բօսթ Լօքալի ծախքէն։ — 5. Թղթատարի ծախքն իր վրայ առնլով «Բիւզանդիոն» այնքան մեծ զոհողութիւն մը կրած է արդէն որ զեղչուած բաժանորդագրութիւններ անընդունելի են։ — 6. Ամէն գաւառացի ազգային որ կ'ուզէ Թերթին խմբագրութեան ծանօթացնել իր բնակած քաղաքին, գիւղաքաղաքին կամ գաւառին ազգային, կրթական կամ տնտեսական խնդրոց, վէճերուն և հանգամանքներուն վրայ ամիսը մը չափ ճշգրիտ և ամփոփ տեղեկութիւն հաղորդել, կրնայ Թերթին թղթակիցն նկատուիլ, տարեկան թերթը ստանալու, և յառաջիկային դրամական փոխարինութիւն մը, եթէ իր նամակները ևս գրական արժանիք ունին։

Ուր որ գործակալ չունինք, կարելի է մեզ դրամ ղրկել (Ա.) ապահովեալ նամակի մէջ դնելով 20 դր. ի համար 20 հատի հաշուով նամակի դրոշմ, և կամ (Բ.) թղթատարական դրամադրով, քարձեալ ապահովեալ նամակով։ Ուրիշ բան է փխէ (Գ.) փոխանակագիր անտեսի ծանօթ յանձնակատարի մը վրայ։

Հրատարակութեան համար յղուած կամ նամակ ղրկողներէ կ'խնդրենք որ թղթին միայն մէկ երեսին վրայ գրեն։ Ձեռագիրը ընթեռնելի և կոկիկ դրուած ըլլալու է։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ԻՍՏԱՄՊՕԼԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՑ
Կամպագ, Նº 38 ի Պապը Ալի Ճատտէսի

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ (2)

ԿՐԹԻՉ ՈՒՍՈՒՑՈՒԹԻՒՆ

Տղան, մէկ բառով, տղէկ է կենալ։ բանալ այսպիսի բազմաթիւ աղբիւրներ, առատօրէն եւ անխափան ցայտեցնել զանոնք, այս է մարդկային կենաց ոյժերն աւելցնելու արուեստն, այս է, հետեւաբար, կրթիչ ուսուցութեան հիմը։

Ինչպէս և ե՞րբ ծնունդ կ'առնէ մեր կամեցողութեան այս յառաջաւիմը. «երբ մտահայեցողութիւն (intellection) կայծ կ'բռէ գիտական մանկավարժութիւնը. բայց ինչ բանի մէջ կը կայանայ այս հոգեկան կարողութիւնը։ Արտաքին աշխարհը չպատճառ հաղորդակցութեան մէջ է մեր հոգւոյն հետ զգայարանաց միջոցաւ. որոնք այս կերպով կ'ընձեռեն մեզ բոլոր մեր գիտելեաց տարրերը։ Այս գիտելիք, այս ծանօթութիւնք, մեր եւն խորը թաղուած, ծանցիլու չեն մնար. ամէն ինչ որ հոգւոյն մէջ կը մտնէ կ'խառնուի առաջուց դրտնուած գաղափարներուն հետ. նոր բերն հիներուն վրայ մեծ ներգործութիւն կ'ընեն, ամբողջացնելով կամ ուղղելով զանոնք բաց պարագայ։ Հին եւ նոր ծանօթութեանց այս միջնինակի ազդեցութիւնն և հակազդեցութիւնը՝ որ մտահայեցողութիւն կ'կոչուի՝ յաջող կ'ըլլէ տրամաբանութեան, բնական արդիւնք նորին եւ հինին այս հակառակութեան։ Հին գաղափարներն այս կերպով երբ կապ կը ծառայեն նորերուն, և նորերը իբրեւ հետ բերած տարրով կամ տարբերով կերպով մը կ'հաստատեն մուտքին հին վճռը։ Հետաքրքրութիւնը ծնունդ կ'առնէ երբ նոր ծանօթութիւններ կ'հանդիպին մտքին մէջ նոյնատեսակ հին ծանօթութեանց, որոց ընտանեցած է արդէն տղան եւ որուն վրայ նոր գիտելիք կարենան պատուաստուիլ։ Դատողութիւն առանց ներքին կամք չունենալ, չեն նոր ծանօթութիւններն անոնց հետ զօր տղան նախապէս ստացած է։ Շատ կարեւոր կէտ մ'է այս՝ մանկավարժութեան մէջ. ուսուցանել տեսանց փոխելու համար ինչ որ կայ արդէն մտքին մէջ դրուած տղուն ընդունելու նոր գաղափարներ առանց կոչում ընելու տղուն մտքին մէջ արդէն գտնուած գաղափարներուն, դաստիարակել չէ այս. այս կերպով չէ որ կրնան կազմուիլ քաջամուտ նկարագիրներ, կամրող գլխագրեալ հոգին և ամբողջ, զերծ անապարծութենէ և չազդուող ծանօթութիւններէ։ Բայց երբ գիտական մանկավարժութեան յանձնարարած կերպով նոր ծանօթութիւններ առնելու պահուն, հիներն արդէն տրուածներն ի նկատի առնենք, այն ատեն ամէն ուսուցում գործ կ'գնէ իր բարոյացուցիչ յատկութիւնը, նախ որովհետեւ միտքը մարզելով և զօրացնելով մասն կ'գործենք զայն խնդիրները վճռելու, յետոյ որովհետեւ զայն լուսաւորելով միտքը կ'ընձեռէ նախընթաց զօրութիւնն ամէնէն կերպերուն դէմ մղած իր պայքարին մէջ։ Չկայ ուսմանց ճիւղ մը, չկայ (նոյն իսկ ամէնէն ցամաք նկատուածը) բան մը, որ երբ վերոգրեալ սկզբան համաձայն ուսուցուի կրթութեան օգտին չծառայէ։ Հայր Ժիրարի գաղափարն յաւիտենականէս նոր ճշմարտութիւն մ'է։

Բայց ինչ պէտք է պատուէր նախակրթարանի մը ուսուցումն՝ ճանց ծրագիրն, որովհետեւ ծրագիր պէտք է, որպէս զի մէկ կողմէն ընտանիքը գիտնայ թէ ինչ կրնայ սպասել դպրոցէն, և միւս կողմէն անոնք որոց յանձնած է ընտանիքն իր զաւակները՝ սխալ ճամբու մը չհետեւին։ Ընթերցանութիւն, գիր եւ հաշիւ չեն կրնար կազմել նկատուելու նախակրթութեան։ Ուսուցիչը պէտք պարունակէ այն ճիւղերը միայն՝ զորոնք կարող են բաղդատելու ճշմարտութիւն արժեցնելու, բայց ոչ այն հետաքրքրութիւնը զոր կ'արժենք համար առաւել և ազգային։ վէպեր, այլ այն՝ որ կ'ձեւէ երբ նոր գաղափարներ մտքին մէջ կ'միանան հինանց գիտնական ծանօթութեանց հետ կ'միաւորին անոնց հետ։

Մարդս կ'ապրի շրջապատուած բնական երեւոյթներէ և էակներէ որոնք ամէն օր իր աչքին տակ են։ Ուրեմն պէտք է ուսուցանելով այս երեւոյթներն որ յաւիտեանս կ'պատէ զինքը, պէտք է հասկնայ զայն և գտնէ անոր մէջ կատարելագործութեանց այն աղբիւրներն՝ որ վրայ հիմնուած է իր եղջանկութիւնը։

Միւս կողմէ, պէտք է ճանչնայ նաև ամէն ինչ որ կ'վերաբերի իր և իր նմաններաց կենցաղին. չի կրնար անտարբեր անցնիլ մարդկութեան և այն երկիրներուն որոցմէ անցած է մարդկութիւնը։

Վերջապէս, ձայն մը պիտի խօսի իրեն և պիտի ըսէ թէ այս ամէնէն վեր բան մը կայ. իր աչքը պիտի բարձրանան դէպ յանհունն ուր Աստուած իրենց ստեղծողին դուրս փնտռելով Աստուած մը սիրոյ, արդարութեան։

Ասոնք են ամէն ծանօթութեանց երեք աղբիւրները. բնութիւն, մարդ և Աստուած։ Ասոնք, ուսմանց ճիւղերու երեք խումբեր, որ կ'բովանդակեն բնական գիտութիւն, բարոյագիտութիւն, կրօնք։ Այս երեք խումբերու ընձեռած ծանօթութիւնները կ'բաժանուին ճիւղերով, որոց ամբողջութիւնը կ'կազմէ ծրագիր։ Պէտք է տղուն տալ անոր տեղեկացնել ծնողաց, յարաբերութեան մէջ մանէ ամէն ժամանակի խորհող մտքերուն հետ, դրելով գաղափարները, զայնս հաղորդելու համար հեռուն կամ ապագայ նորեն գտնելու համար մէկ բառով՝ խօսիլ, կարդալ և գրել։

Ասոնց կ'յաջորդեն ուսուցումներն՝ որ մասնաւոր մէթոտ մը կ'պահանջեն, քերականութիւն որոց մէջ նոյնութեան դիրքի մտաւոր ծանօթութեանց գաղտնիքին պայմաններուն. Աշխարհագրութիւն, որ թոյլ կուտայ կանուխէն արթնցնել տղուն մէջ թանկագին զգացումներ։ — Պիտական ուսմունք կ'պարունակեն աշխարհագրութիւն, բուն բնական գիտութիւնք եւ չափական գիտութիւնք։ Կարելի է այս խմբին կցել ձեռական աշխատութիւնք մարմնակրթանք և խաղերը։ Ամփոփենք բուռածները։

Ա. ԲՆՈՒԹԻՒՆ	1. Բնական գիտութիւնք	Զգայ. Իշխ.
	2. Աշխարհագրութիւն	Ֆիզիքական, Մաթեմատիկ, Զեռական աշխատ.
Բ. ՄԱՐԴ	1. Պատմութիւն	Մայր. Լեզու—
	2. Գրագիտութիւն	Ա) Խօսիլ Բ) Կարդալ Գ) Գրել
Գ. ԱՍՏՈՒԱԾ	Աստուածաշունչ, Կր. պատմութիւն	Երգ

Շար. Յ. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ